

कीर्तिपुरका युवाहरूमा ऐतिहासिक-सांस्कृतिक विषयमा व्यापक चासो

पुस्तक प्रकाशित, डकुमेन्ट्री र फिल्म बनाए

कीर्तिपुर सन्देश

कीर्तिपुरका युवाहरू आफ्नो जन्मभूमिका विविध पक्षमा अध्ययन अनुसन्धान गर्न र विभिन्न माध्यमबाट कीर्तिपुरको विषयमा प्रचार प्रसारमा ल्याउनका लागि क्रियाशील भएका छन्।

कीर्तिपुरमा तत्कालिन गोरखाका राजा पृथ्वी नारायण शाहले नेपाल एकीकरणको नाममा हमला गरेको र कीर्तिपुरवासीले वीरतापूर्वक सामना गरेको घटना जति प्रचारमा आएतापनि बास्तवमा कीर्तिपुरको इतिहास लुकाइएको छ, भनी लामो समयदेखि स्थानीयवासीले भन्दै आएको अवस्थामा अहिले आएर ती विषयमा युवाहरूले अत्यन्तै चासो लिन थालेका छन्। जसको फलस्वरूप कीर्तिपुरको विषयमा अध्ययन गर्ने, सांस्कृतिक एव ऐतिहासिक विषयमा किताव प्रकाशित गर्ने, कीर्तिपुरको विषयमा लेख लेख्नेदेखि फिल्म बनाउने र डकुमेन्ट्री बनाउने सवालमा समेत क्रियाशील भएका छन्।

यसै बीच गाईजात्राको विषयमा अध्ययन गरि अब केहि दिन पछि नै एक समारोह बीच एकै पटक तिन वटा कितावका साथ साथै डकुमेन्ट्री समेत सार्वजनिक गर्ने तयारी भइरहेको छ।

बास्तवमा गाईजात्राको क्रममा तिरखा:पा अर्थात तिर्थ मुकुट जात्रा नै कीर्तिपुरको विशेष प्रकारको संस्कृति भएको र धेधेपापा नाच पृथ्वी नारायण

शाहले कीर्तिपुरमा आक्रमण गरेको समयमा देश द्रोही कार्य गर्नेलाई ब्यंग गर्न निकालिएको जात्राको रूपमा उल्लेख गरिएको सो किताव र डकुमेन्ट्री सार्वजनिक भएपछि कीर्तिपुरवासीलाई नयाँ ढंगबाट सोच्न बाध्य हुने सम्बन्धित व्यक्तिहरूले बताएका छन्। त्यसै गरि त्रिभुवन विश्वविद्यालयले कीर्तिपुरवासीलाई कस्तो किसिमको अन्याय गरि ६५ सय रोपनी जग्गा अधिग्रहण गरेको हो भन्ने विषयमा पनि डकुमेन्ट्री बनाउने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ।

त्यसै गरि कीर्तिपुर युद्धको रहस्य चलचित्रको माध्यमबाट देखाउन नेपाली कथानक चलचित्र 'कीर्तिपुर' द लिजेण्ड अफ कीर्तिलक्ष्मी बनाउने कार्य पनि कीर्तिपुरका युवाहरूले गरिरहेको अवस्था छ। यसरी एकै पटक कीर्तिपुरको विषयमा चलचित्र निर्माण, पुस्तक प्रकाशन, डकुमेन्ट्री निर्माण गर्नुलाई कीर्तिपुरका युवाहरू आफ्नो जन्मभूमिको विषयमा व्यापक चासो लिन थालेको र खोजनीतिमा व्यस्त भएको भन्न सकिन्छ। बाँकी ३ पेजमा

कीर्तिपुरको विषयमा

फिल्म निर्माण

त्रिवि विरुद्धको

आन्दोलनको

डकुमेन्ट्री निर्माण

कीर्तिपुरको गाईजात्रा

विषयमा डकुमेन्ट्री

एवं किताव प्रकाशन

गरिने

यहाँ जाँड-रक्सी, चुरोट, गाँजा तथा ड्रग्सको कुलत छुटाउने विशुद्ध जडिबुटी पाईन्छ। सम्पर्क:- फिटनेस प्वाइन्ट ट्रेडिङ्ग, फोन ४३३६७०९, ९८०३५०२२५९

हार्दिक बधाई

दर्शन मोबिकेयर तथा मोबिल्याण्ड इलेक्ट्रोनिक प्रा.लि.बाट उपहार प्राप्त हुने सम्पूर्ण ग्राहक महानु भावहरूलाई हार्दिक बधाई

विमला श्रेष्ठ

मैया गिरी

जीवन महर्जन

दर्शन मोबिकेयर प्रा.लि.

नयाँबजार, कीर्तिपुर-३

फोन ४३३६७७६, ४३३२०५७

कोरियन भाषाकक्षाहरु

धमाधम सञ्चालन

प्रशिक्षकहरु:

दक्ष, अनुभवी, वरिष्ठ र अनुवादक

विगतवर्षहरुका विद्यार्थीहरुले १००%

नतिजा ल्याउन सफल

Our Services:

- All students are given a copy of the New Korean Course Book and Self Study Book and CDs Listening practice
- The courses provide guidance and practice in all aspects of Korean Learning [Speaking, listening, reading, writing]
- The course focuses on the exam techniques required to succeed at EPS-TOPIK or class time is mostly devoted to speaking and communication practice and reading and writing tasks are set as homework
- Self study tests are available at Valley Institute, Kirtipur & Bagbazar & Power Point facilities [Projector Classes]
- After course Complete, there is Bonus classes or Revision classes with Exam Tips

VALLEY INSTITUTE

Time: Morning, Day & Evening

Ph: 01-4332509/9849421216

Near Kirtipur New Gate

कानुनी सल्लाहकार

ज्ञानबहादुर महर्जन

प्रकाशक/प्रबन्ध सम्पादक

नजरराम महर्जन

सम्पादक

श्रीकृष्ण महर्जन

प्रबन्धक

निरजमान सिंह

काठमाण्डौ जि. प्र. का दर्ता नं. २११ –२०६७/०६८

व्यवस्थापन

भरत महर्जन, सनम श्रेष्ठ

वेभसाइट व्यवस्थापन

राज श्रेष्ठ

प्रेस: शर्मीला प्रिन्टर्स, डल्लू, काठमाण्डौ

कार्यालय: निम्बासी टोल: कीर्तिपुर नपा-३

फोन नं.: ४३३३००७, ९८४१४०१०७७

kirtipur_sandesh@live.com

http://kirtipursandesh.blogspot.com

हाम्रो कुरा

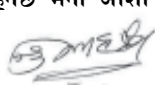
कीर्तिपुर सन्देशको सय अंक

ऐतिहासिक एवं सांस्कृतिक रूपमा महत्वपूर्ण मात्र नभई नेपालको राजनीतिक परिवर्तनमा पनि नेतृत्वदायी भूमिका खेल्दै आएको कीर्तिपुरवासीका लागि स्थानीय स्तरबाट प्रकाशित यस साप्ताहिक सय अंक पुगेको छ ।

नियमित रूपमा सय अंक सम्म प्रकाशित गर्न सक्नुको प्रमुख कारण पाठक, लेखक, विज्ञापनदाता तथा सुभ चिन्तकहरूको प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोगको कारणले हो । कीर्तिपुरवासीलाई कीर्तिपुरका हरेक घटनाका साथ साथै देशमा विकसित हुदै गएको राजनीतिबारे सुसुचित गर्ने र समाज रुपान्तरका लागि अभियानको रूपमा कीर्तिपुर सन्देश प्रकाशित गर्दै आएको कुरामा कसैको पनि दुई मत छैन होला ।

हामी कीर्तिपुर सन्देशलाई हजारौं हजार अंक सम्म निरन्तर रूपमा प्रकाशित गर्ने र समाज रुपान्तरणमा एक पाइला भए पनि पहल गर्नका लागि निरन्तर रूपमा क्रियाशिल हुदै आएको कुरा सबैलाई थाहा भएकै कुरा हो । अहिले मुलुकको राजनीतिक अवस्था भन्न भन्न जतिल बन्दै गएको छ । मुलुकलाई राजनीतिक दलका नेताहरूले निकास दिन सकिरहेको अवस्था छैन । निकासका लागि र जनताको आवाजलाई सम्बन्धित निकाय सम्म पुर्‍याउने र जनतालाई सुसुचित गर्ने कार्यका लागि संचार जगतले अहम भूमिका खेल्न सक्छ । यो भूमिकालाई अझ प्रभावकारी बनाउन तपाईंहरूको निरन्तर सहयोगको आवश्यकता छ ।

अतः विगतमा जस्तै तपाईंहरूले यस पत्रिकालाई सहयोग गर्नु हुनेछ भनी आशा गरेकाछौं ।

नजरराम महर्जन

प्रकाशक

श्रीकृष्ण महर्जन

सम्पादक

भिन्तुना दु

सुनां हैं धाल

वहे खापा खं वनी

सुनां पिकाल

थम्हं इनां व्यू वनी

वहे पत्रिका

कीर्तिपुर सन्देश

थ्यनि ई ब्याका

बुधवा: पतिं थासे

तथ्यगु बुखं

व्यने दया तबुखं

मू मूगु च्खं

सिल मूगु मस्यु खं

थौ सच्छि अंक

न्हयवानां थ्यने फत

बिया कामना

भिंतुना सुभाय् दु

नजर राम

प्रबन्ध/सम्पादक

वने फय्मा

दशक व रजत

अभ्र फय्कि

स्वर्ण हिरक तक

फसा पूर्वकी

१ शताब्दी तकनं

सुलि जि धया:

मि ज्याया ज्वजलपा

रामभक्त महर्जन

‘रमभक्त’

अमल्लि न्हू बजा, कीपू

कुमार लिइदेन

हाम्रो नेपालमा संघीयताबारे एकदमै कम छलफल हुने गर्छ । पढे लेखेका धेरै विद्वानहरू छन उनीहरू संघीयता बारे छलफल नै गर्न चाहदैनन् । संघीयताबारे उत्सुक एउटा ठूलो जनसमुदाय छ उनीहरू संघीयताबारे जान्न, बुझ्न चाहन्छन् । छलफल र बहस गर्न रुचाउँछन् तर उनीहरूले भेट्न नै पाउँदैनन् । नेपालमा संघीयता सम्बन्धी लेख, र चना, पुस्तकहरू एकदमै कम मात्रामा पाईन्छ । पंचायतकालमा त्रिभुवन विश्व विद्यालयको राजनीतिशास्त्र विभागको पाठ्यपुस्तकबाट विश्वका संघीय संविधान भन्ने पाठ रतारात हटाईयो र त्रि.वि.को केन्द्रीय पुस्तकालयबाट संघीयता सम्बन्धी पुस्तकहरू नियोजित तरिकाले लुकाईएको तितो घटनाहरू छन् । यो देशका एकात्मक सत्ताधारीहरू के चाहन्थे भने नेपालका उत्पिडित जनताहरूले संघीयता सम्बन्धी केही थाहा नपाउन् । किनकी संघीयता सम्बन्धी जनताले राम्ररी थाहा पाए भने त एकात्मक सत्ता उड्छ र यो देशका सबै जाति, भाषी र क्षेत्रका जनताहरूले सत्तामा साभेदारी राख्न सक्छन् ।

एकात्मक सत्ताधारीहरूले सोचे जस्तै हामी नेपाली जनताहरू पनि खुब अलम्लियौं । आजभन्दा २५० वर्षअघि नै अमेरिकामा संघीय शासन सुचारु भएको कुरा, २०० वर्षअघि स्वीटजरल्याण्डमा विश्वकै सुन्दर संघीय व्यवस्था लागु भएको कुरा हामीले भुसुकै बिर्स्यौं । हामीलाई जर्मनीमा जन्मेको कार्लमाक्सको कुरा खुब पढाइयो, घोकाईयो तर त्यही जर्मनी अहिले संघीय गणतन्त्र जर्मनी बनेको कुरा कसैले भनेन । हामीलाई लेनिनको थुप्रै पुस्तकहरू पढाइयो तर लेलिनले सन् १९१७ मा १४ वटा संघीय गणराज्यहरू मिलाएर सोभियत संघ बनाएको बारे कसैले बोलेन । हामीलाई गान्धी बारे खुब अर्ति उपदेश दिए तर त्यही गान्धीहरूले भार तमा संघीय शासन लागु गरेको बारे कसैले चुँ सम्म बहस गरेन । अनि संघीयता सम्बन्धी ज्ञानहरू विरालोले दिशा लुकाएफै लुकाउने कथित विद्वान र नेताहरूलाई नै हामीले सर्वोपरी नेता, नेतृत्व मान्दै आयौं । त्यो हाम्रो गल्लि थियो, त्यसमा हामीले प्रायश्चित गर्नुपर्छ र एउटा नयाँ संघीय यात्रा शुरु गर्नुपर्छ ।

विश्वका निम्न देशहरूमा संघीय राज्य प्रणाली छन : (अर्जेन्टिना, अष्ट्रेलिया, अष्ट्रिया, बेल्जियम, बोस्निया र हर्जगोभिना, ब्राजिल, क्यानाडा, कोमोरस, इथियोपिया, माइक्रोनेसिया, जर्मनी, भारत, इराक, मलेसिया, मेक्सिको, नाईजेरिया, पपुवा न्यू गिनी, पाकिस्तान, रुस, सेन्ट किट्स र नेभिस, स्पेन, दक्षिण अफ्रिका, स्वीटजरल्याण्ड, युनाईटेड अरब इमिरेट्स, संयुक्त राज्य अमेरिका र भेनेजुएला छन् । सेन्ट किट्स र नेभिस त्यस्तो संघीय राज्य प्रणाली भएको मुलुक हो जसको कुल क्षेत्रफल जम्मा २६१ वर्ग किलोमिटर र जनसंख्या मुस्कलले ४३ हजार मात्र पुग्छ ।

विश्वमा संघीय राज्यहरूको निर्माण दुइ किसिमबाट भएको पाईन्छ । पहिलो, विभिन्न स्वतन्त्र राज्यहरूले आपसमा सम्झौता, समझदारी, सन्धी गरेर संघ निर्माण गर्छन् । यसलाई राज्यहरूसँगै आउने विधि ऋक्खलन त्यनभतजभच भनिन्छ । संयुक्त राज्य अमेरिका, स्वीटजर ल्याण्ड, अस्ट्रेलिया लगायतका पुराना संघीय राज्यहरूको निर्माण यसरी भएको हो । सन् १७७६ मा अमेरिकीका १३ वटा राज्यहरू मिलेर बेलायती उपनिवेशका विरुद्ध युद्ध गरी स्वतन्त्रता प्राप्त गरे । ति १३ राज्यहरूले साभा सुरक्षा र प्रगतिको लागि महासंघको व्यवस्था गरेर सँगै बसे । पछि १७८७ मा त्यही महासंघको विकसित रुप अहिलेको संघीय अमेरिका बन्यो । स्वीटजरल्याण्ड निर्माणको कथा पनि रोचक छ । यसका साना साना क्यान्टोनहरू सन् १२९१ देखि नै कुनै न कुनै रूपमा साभा संजालमा काम गरिरहेका थिए र सन् १८४८ मा त्यही क्यान्टोनहरू मिलेर आजको संघीय स्वीटजरल्याण्ड निर्माण भयो । लेलिनको पालाको सोभियत रुस पनि यही कमिड्या टुगेदर विधिद्वारा निर्माण भयो ।

संघीय राज्य बन्ने दोस्रो विधि हो विविधता धेरै भएको राज्यलाई सँगै राख्ने ज्यमिष्पलन त्यनभतजभच विधि । लामो समयसम्म एकात्मक शासनमा रहेको देशलाई त्यहाँको विविधताहरूको संवोधन गर्न संघीय ढाँचाको राज्यमा लाने विधिलाई होल्डिड टुगेदर विधिबाट निर्माण भएको हो । नेपालको संघीय संरचना पनि यहि होल्डिड टुगेदर विधिद्वारा निर्माण हुन गईरहेको छ ।

धेरै जाति र भाषीहरू भएको देशमा सबैलाई सत्तामा साभेदारी गर ाउनको लागि संघीय राज्य प्रणाली अपनाउने गरिन्छ । सिङ्गो मुलुकमा एउटै मात्र जाति एउटै मात्र भाषीले हालीमुहाली गर्ने हो भने त्यहाँ गृहयुद्ध शुरु हुन्छ र देश टुक्रा(टुक्रा हुन्छ । देश टुक्रिनबाट बचाउनको लागि संघीय राज्य प्रणाली अपनाईन्छ । जस्तो भारतमा हेरौं, त्यहाँको केन्द्रमा गान्धीहरूको पकडको सरकार बने पनि कम्तिमा विहारमा यादवहरूले राज्य सरकार चलाएका छन्, कम्तिमा नागाल्याण्डमा नागा र सिक्किममा पवन चाम्लिङ, नरवहादुर भण्डारी र सन्धमान सुब्बाहरूले मुख्यमन्त्री हुने अवसर पाएका छन् । भारत जस्तो विशाल देशमा एउटा चाम्लिङको छोर ा, एउटा लिम्बुको छोरा मुख्यमन्त्री हुन सक्ने तर चाम्लिङहरू, लिम्बूहरू, तामाङहरूको उद्गम थलो नेपालमा ति चाम्लिङहरू, लिम्बूहरू, तामाङहरू कहिल्यै सत्तामा नपुग्नुको प्रमुख कारण के हो (प्रमुख कारण हो नेपालको एकात्मक सत्ता । अब नेपाल संघीय ढाँचामा गईसकेपछि केन्द्रीय सत्तामा पुन समय लागे पनि कम्तिमा लिम्बुवान, खम्बुवान, तामाङशालिङ नेवा: राज्य, तमुवान, मगरात आदिमा त्यहाँका आदिवासी सत्तामा पुन सक्छन् र नेपाल सबैको हुन्छ । नेपाली जनताहरूको मुक्ति मार्क्सवाद, लेलिनवाद,

माओवाद, विपिवाद, महेन्द्रवाद आदि वादहरूबाट भन्दा पनि संघीयतावादबाट मात्र सम्भव छ भनेर हामीले हिजोदेखि भनिरहेका छौं । यी माथिका वादहरू भनेको त राजनैतिक/वैचारिक विऊहरू मात्र हुन् । जमिन नै छैन भने विऊ कहाँ रोप्ने ? (पहिले जमिन/विऊको सुनिश्चित हुनुपर्‍यो । संघियवादीले भूमिको सुनिश्चितता गर्दछ । लिम्बुवान आफैमा अरुण पूर्वको भूमिको नाऊ हो । हिजो अस्तिसम्म हामी नेपालीहरू विऊ खोज्ने वा रोच्ने क्रममा धेरै लागि पर्‍यौं तर त्यो विऊ लिएर रोप्ने हाम्रो भूमि सुर क्षित जमिनहरू थियो । तर यहाँको लिम्बू, खम्बू, तामाङ, गुरुङ, मगर, धिमाल, नेवार आदि जातिहरूको भूमि खोई ? जहिले दोस्रो दर्जाको नागरि क भएर बाँच्नु पर्ने (ति जातीहरूले आफ्नो भूमिको सुरक्षाको लागि उठ्नु पर्‍यो । तर, ति जातीका केही अग्रजहरू आफूलाई मार्क्स, लेलिन, माओ नै ठान्छन् र वैचारिक विऊको पछि कुदछन् तर आफ्नो जमिनको बारेमा सधै अनुत्तरित हुन्छन् । लिम्बुवान आन्दोलन अहिलेसम्मको राजनीतिलाई चुनौति पनि हो । लिम्बुवान आन्दोलनले भन्छ। पहिले आफू अडिने जमिन सुरक्षित गरौं । संघीयतावादले ऐतिहासिक जमिनहरूको सुरक्षाको बारेमा बोल्छ, ति जमिनहरूको सह(अस्तित्वको खाका कोर्छ ।

संघीय राज्य प्रणालीमा केन्द्रीय सरकार र राज्य सरकार हुन्छ । केन्द्रीय सरकारलाई संघीय सरकार भनिन्छ तर राज्य सरकारलाई विभिन्न देशमा विभिन्न नामहरूले चिनिन्छ । जस्तै : (अमेरिका, भारत, अस्ट्रेलिया र भेनेजुयलामा राज्य क्तवतभ भनिन्छ भने क्यानाडामा प्रान्त एचयखष्तअभ जर्मनी र अष्ट्रियामा लैन्डरीबलमभच स्वीटजरल्याण्डमा केन्टोन ऋबलतयल र बेल्जियममा क्षेत्र च्मषजयल भनिन्छ । संघीय मुलुकहरूमा सामान्यतया संघ र संघीय राज्यहरूको अलग(अलग संविधान हुने गर्छ । भन्नुको अर्थ, केन्द्रको भिन्नै संविधान र प्रान्तहरूको भिन्नै संविधान हुन्छ । संयुक्त राज्य अमेरिका, स्वीटजरल्याण्ड, क्यानाडा, अष्ट्रिया, अष्ट्रेलिया, रुस, दक्षिण अफ्रिकी आदि देशहरूमा केन्द्र र संघीय राज्यहरूको बेग्लाबेग्लै संविधान छन् । लिम्बुवानले पनि चाहेको यस्तै हो केन्द्रको आफ्नै संविधान होस् र लिम्बुवानको आफ्नै संविधान होस् । तर भारत, पाकिस्तान, मलेसिया, स्पेन, बेल्जियममा केन्द्रको संविधानमा नै प्रान्तको संविधान पनि समावेस गरिएको हुन्छ । लिम्बुवानले चाहेको यस्तो होइन पहिले जस्तै हो ।

कतिपय संघीय देशहरूमा केन्द्रले बढी हस्तक्षेप गर्छ । त्यस्तो मुलुकलाई अर्ध संघात्मक तगबकष ॰भमभचर्वा देश भन्ने गरिन्छ । जस्तै: (भारत, पाकिस्तान, मलेशिया आदि देशहरू अर्ध संघात्मक देशहरू हुन् । भारतमा केन्द्रले राज्य सरकार भड्गा गरेर सिधै राष्ट्रपति शासन लागु गर्न सक्छ । लिम्बुवानले खाजेको यस्तो अर्ध संघात्मक होइन । लिम्बुवानले खोजेको स्वीटजरल्याण्ड जस्तो पूर्व संघात्मक हो । जहाँ केन्द्रले लिम्बुवानको राज्य सरकार भड्गा गर्न नसकोस् ।

संघीय देश भित्र स्वायत्त राज्यहरूलाई दिइने अधिकारलाई आधार मानेर हेर्दा दुई प्रकारको संघीय हुन्छ । पहिलो समान संघवाद क्थकतभबतष ॰भमभचर्वा हो । समान संघवादमा संघीय देशभित्रका सबै राज्यहरूको अधिकार समान हुन्छ । तर कतिपय देशहरूमा विशिष्ट इतिहास भएका र ाज्य वा भूमिहरूलाई समेटेर राख्नको लागि उक्त राज्य वा भूक्षेत्रलाई विशिष्ट अधिकारहरू दिइएको हुन्छ । जस्तो(भारतमा जम्मु एण्ड कश्मीर, सिक्किम, नागाल्याण्ड आदिको स्तर अन्य राज्यहरूको भन्दा बढी छ । किनकी यी तीनवटा राज्यहरूको इतिहास भारतको अन्य राज्यहरूको इतिहास भन्दा फरक छ । जस्तै, क्यानाडामा पृथकतावादको भावना अत्यधिक भएको फ्रेन्चभाषी क्यूबेक प्रान्तको हैसियत अरु प्रान्तको भन्दा फरक छ । उक्त क्यूबेक प्रान्तको आफ्नै अन्तरराष्ट्रिय सम्बन्ध मन्त्रालय छ । यसले २५ भन्दा बढी मुलुकहरूमा आफ्नो प्रतिनिधिहरू राखेको छ । यो क्यूबेक प्रान्तले फ्रान्ससँग कायम गरेको विशेष सम्बन्धलाई क्यानाडाको केन्द्रीय (संघीय) सरकारले समेत स्वीकारेको छ । पपुवा न्यू गिनीमा वगेन्चेल भन्ने प्रान्तलाई पूर्ण संघीय राज्य सरहको हैसियत र शासन संर चना दिइए तापनि बाँकी भाग भने एकात्मक संरचना अन्तर्गत शासित छन् । यसरी एउटै संघीय देशभित्र पनि कुनै भू(भागलाई विशिष्ट अधिकार दिएर विखण्डन र विभाजन रोक्ने सिद्धान्तलाई असमान संघीयवाद क्थकभतचष ॰भमभचवष्कि भनिन्छ । नेपालभित्र पनि अरू क्षेत्रको र लिम्बुवानको इतिहास फरक छ । लिम्बुवानको इतिहास विशिष्ट छ, लिम्बुवानमा स्वायत्तताको लामो इतिहास छ, एक प्रकारले भन्ने हो भने नहारेको भूमि हो । वि.सं.१८३१ मा लिम्बुवान र गोर्खा विच सन्धी भएर लिम्बुवान नेपालमा सहभागि भएको हो, त्यसैले नयाँ संघीय नेपालमा लिम्बुवानको ऐतिहासिक महत्वलाई सम्बोधन गर्ने गरि विशिष्ट अधिकार सहितको लिम्बुवान स्वायत्त राज्य हुनुपर्दछ । यसको अर्थ नेपालमा पनि असमान संघीयवाद लागु गर्नुपर्ने अवस्था छ । जो विश्वका धेरै संघीय मुलुकहरु लागु भएको छ ।

विश्वको विभिन्न देशहरूको राज्य संरचनाहरू हेर्दा अचम्म परिन्छ । किनभने कुनै पनि भूभाग र त्यहाँका जनताहरूलाई खुसि बनाउन राज्यले अनेक राजनैतिक सहूलियतहरू दिएको हुन्छ । तर, हाम्रो नेपालमा यहाँका उत्पिडित जातीहरूलाई सहूलियत दिनुको सट्टा जरा उखालेर फ्याक्ने षडयन्त्र हुँदा पनि हामी थाहा पाउँदैनौं, वा थाहा पाएर पनि चुप बस्छौं वा हाम्रै जरा उखेल्नेहरूलाई साथ दिन्छौं । संघीय व्यवस्था त संघीय भइहाल्यो बाँकी ७ पेजमा.....

कीर्तिपुरका युवाहरूमा ऐतिहासिक-सांस्कृतिक विषयमा व्यापक चासो, किताब, डकुमेन्ट्री र फिल्म बनाउन ब्यस्त

त्रिवि र कीर्तिपुरको विषयमा डकुमेन्ट्री भित्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय निर्माणका लागि तत्कालिन शासकहरूले कसरी कीर्तिपुरवासीको जग्गा ६५ सय रोपनी आफ्नो हातमा पाऱ्यो भन्ने कुरा डकुमेन्ट्रीमा उल्लेख गरिएको छ । नेवा: स्वायत्त राज्य मंका: संघर्ष समितिले निर्माण गरिएको सो डकुमेन्ट्रीमा शासकहरूले कीर्तिपुरमा के कसरी जनतालाई विभाजित गरे र कीर्तिपुरवासी आफ्नो जग्गा नभएपछि सुकुम्बासीको रूपमा कसरी परिणत भए ? सो समयमा कीर्तिपुरवासीमाथि छलकपट कसरी गरियो ? तत्कालिन राजा महेन्द्रले कीर्तिपुर कै उरवरा भूमि किन छनौट गरे ? लगायतका विषयमा समेत उल्लेख गरिएको छ ।

गाईजात्राको पुस्तक र डकुमेन्ट्री भित्र

कीर्तिपुरका एक युवा प्रकाशित हुन लागेको गाईजात्रा धेरै वर्ष अघिदेखि गाईजात्रा मल्लले कीर्तिपुरको गाईजात्रा हेर विकास गरेको, कीर्तिपुरमा लगाई गाईजात्राको रूपमा छ ।

त्यसै गरि सो तीर्थ मुकुट ल्हुङ्गु भनी बाघभैरव नाच गर्ने नाच भएको कुराका साथ साथै कीर्तिपुरमा आक्रमण गर्दा धन्वा वारलाई व्यंग गर्न सुरुवात गरिएको नाच धेधेपापा नाच भएको कुरा पनि उल्लेख गरिएको छ ।

त्यसै गरि कीर्तिपुरका धेरै नै लुकेका इतिहासदेखि कीर्तिपुरमा के कस्ता घटनाहरू भए भन्ने विषयमा पनि पुस्तकमा उल्लेख गरिएको थाहा भएको छ ।

गाईजात्राको डकुमेन्ट्री

कीर्तिपुरका अनुसन्धानकर्ताले गरेको अध्ययनमा आधारीत भई गाईजात्राको डकुमेन्ट्री निर्माण गरिएको छ । सो डकुमेन्ट्रीमा गाईजात्राका विविध पक्षदेखि सरोकारवालाहरूको कुरा पनि राखिएको छ । सो डकुमेन्ट्रीमा गाईजात्रासंग सम्बन्धित स-साना कुरादेखि समय समयमा भएका ठूला ठूला घटनाको बारेमा पनि चित्रण गरिएको छ ।

अनुसन्धानकर्ताले लेख्नु भएको सम्बन्धी पुस्तकमा कीर्तिपुरमा मनाउदै आएको र पछि प्रताप पछि मात्र हास्य व्यंगको रूपमा परापूर्वकालदेखि नै तीर्थ मुकुट प्रचलमान रहेको कुरा समेत उल्लेख

लगाई नृत्य गर्नेलाई आजु च: प्याखं भएकोले बास्तवमा बाघभैरवको तत्कालि राजा पृथ्वी नारायण शाहले बुढाले गद्दार गरेका कारण सो परि

कीर्तिपुरको युद्धको रहस्य चलचित्र भित्र

तत्कालिन गोरखाका राजा पृथ्वी नारायण शाहले नेपाल एकीकरणको नाममा कीर्तिपुरमा कसरी युद्ध गरे भन्ने कुरा चलचित्रमा हेर्न पाइने भएको छ । फोकस पिक्चर्सको ब्यानर तथा प्रदीप खड्काले निर्देशन गरेको नेपाल कथानक चलचित्र कीर्तिपुर द लिजेण्ड अफ कीर्तिलक्ष्मीले आम दर्शकको युद्ध सम्बन्धिको कौतुहलतालाई पूर्ण गर्न लागेको छ । वासुपासाले लेखेको भैर बसिंह नामक ऐतिहासिक उपन्यासको आधारमा सो चलचित्र निर्माण गरिएको र हाल सम्ममा पूर्ण रूपमा सुटिङ सम्पन्न भइसकेको अवस्था छ ।

कीर्ति सेकेण्डरीको बधाई तथा विदाई कार्यक्रम

कीर्तिपुर नगाउँ दोबाटोस्थित कीर्ति सेकेण्डरी बोर्डिङ स्कूलले गत असार १३ गते हिलसाइड होटलको हलमा एक कार्यक्रम गरी एसएलसी परीक्षा २०६९ मा उक्त विद्यालयबाट उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई बधाई एवं विदाई दिइयो । विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष शिव श्रेष्ठको सभापतित्व र प्रमुख अतिथि प्रा.डा. पार्थिवेश्वर तिमिल्सिना हुनुहुन्थ्यो । विद्यालयका प्रिन्सिपल कृष्ण प्रसाद उपाध्यायले स्वागत मन्तव्यको क्रममा १३ वर्षसम्म आफ्नो जिम्मामा रहेका विद्यार्थीहरूलाई अहिले अभिभावकको जिम्मा लगाउन पाउँदा खुशी लागेको भन्दै उनीहरूको भविष्यको उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना पनि गर्नुभयो । उक्त कार्यक्रममा एसएलसी उत्तीर्ण विद्यार्थीहरूलाई बधाई दिन पहिलो चरणमा वि.व्य.स.का सदस्य वीणा गिरिले टिका, प्रिन्सिपल कृष्ण प्रसाद उपाध्यायले र सभापति शिव श्रेष्ठले विद्यार्थी र अभिभावकलाई खादा र प्रमुख अतिथि प्रा.डा. पार्थिवेश्वर तिमिल्सिनाले मायाको

चिनो प्रदान गरी सम्मान गर्नु भएको थियो । त्यस्तै दोस्रो चरणमा विष्णु पराजुलीले टिका, एकराज बरालले खादा र एस व्याक्सन अध्यक्ष दिलमान महर्जनले मायाको चिनोबाट सम्मान गर्नु भएको थियो । उक्त कार्यक्रममा प्रशिक्षक टुक बहादुर रानाले मानिसको जीवनको सफलता र असफलता बारे १० वटा टिप्सको व्याख्या गर्दै प्रशिक्षण दिनु भएको थियो । उक्त कार्यक्रममा शिक्षक प्रतिनिधि लोकेन्द्र विष्ट र उत्तम कुमार खड्का, विद्यार्थी प्रतिनिधि रोसा कुँवर र सोनु महर्जनले मन्तव्य राख्नु भएको थियो । प्रमुख अतिथि पार्थिवेश्वर तिमिल्सिनाले विद्यार्थीहरूले व्यक्तिगत, सामाजिक र व्यावसायिक समय छुट्याएर पढ्ने बटमलाई नछोड्न सल्लाह दिनु भयो । अन्तमा कार्यक्रमको सभापतित्व गरिरहनु भएका शिव श्रेष्ठले उच्च शिक्षामा कुन विषय पढ्ने भन्ने बारे विद्यार्थीले नै निर्णय गर्नु पर्छ । अरूको देखासिकी नगर्न सल्लाह दिनु भयो ।

मेगस ईङ्गलिस बोर्डिङ स्कूलमा विदाई कार्यक्रम

एसएलसी परीक्षाको नतिजा प्रकाशित भएपछि आफ्ना विद्यार्थीहरूलाई सम्मान तथा विदाई दिने परम्परा अनुसार कीर्तिपुर नयाँबजारस्थित मेगस स्कूलले गत असार १४ गते शुक्रवार एक कार्यक्रम गरी एसएलसी २०६९ मा १ जना विशिष्ट र १४ जना प्रथम श्रेणीमा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूलाई सम्मान तथा विदाई दिइयो ।

विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष रजकुमार नकर्मिको सभापतित्वमा भएको उक्त कार्यक्रममा प्रिन्सिपल रविन्द्र महर्जनले स्वागत मन्तव्य दिनु भएको थियो ।

स्वागत मन्तव्य दिने क्रममा प्रिन्सिपल रविन्द्र महर्जनले भन्नुभयो एसएलसी पास गर्नु मात्र ठूलो कुरा होइन अब त जिन्दगीको पल पलमा तगाराहरू आइरहन्छ । ती तगारालाई चिर्नको लागि अझ बढी मेहेनत गर्नु पर्ने सुझाव दिनु भयो । सो कार्यक्रममा उक्त विद्यालयबाट विशिष्ट श्रेणीमा पास हुन सफल

रिकिता महर्जनलाई विद्यालयको तर्फबाट पुरस्कार स्वरूप नगद रु.२५ सय प्रदान गरिएको थियो ।

अन्य विद्यार्थीहरूलाई सहिद स्मारक कलेजका प्राचार्य मिलन मान महर्जन र प्रिन्सिपल रविन्द्र महर्जनले मायाको चिनो प्रदान गरिएको थियो ।

एसएलसी उत्तीर्ण विद्यार्थीको तर्फबाट रिक्ता महर्जनले बोल्नु भएको थियो ।

कार्यक्रमको बीच बीचमा विद्यार्थीहरूले सांस्कृतिक प्रोग्राम गरिएका थिए ।

कीर्तिपुरको विष्णुदेवी प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र अन्तरगत संचालित आठवटा उपस्वास्थ्य चौकीका ३२ जना कर्मचारीहरू पाँचकुँदै माग सहित आन्दोलनमा उत्रिएका छन् । गत असार १४ गते शुक्रवार कीर्तिपुरको देवढोकामा रहेको लायक उपस्वास्थ्य चौकीमा पत्रकार सम्मेलनको आयोजना गरी उनीहरूले आन्दोलनको घोषणा गरिएका छन् ।

स्वास्थ्यकर्मी हक, अधिकार संरक्षण समितिका अध्यक्ष गणेश के.सी.ले पत्रकार सम्मेलनमा एक विज्ञप्ती जारी गरी ५ बुँदे माग प्रस्तुत गरेको छ । जसमा १.विकेन्द्रकरण अवधारणा अनुसार विष्णुदेवी प्रा.स्वा.के. अन्तरगतका स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई स्वायत्तता प्रदान गरियोस् । २. विष्णुदेवी प्रा. स्वा. के. तालुक संस्था भएर उसले गर्नुपर्ने नेतृत्व, समन्वयकारी भूमिका निर्वाह नगरि गैरजिम्मेवारी र अस्तव्यस्तता देखाएकोले

कीर्तिपुर नगर क्षेत्रका स्वास्थ्यकर्मी आन्दोलित

अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थालाई सम्पूर्ण प्रशासन र व्यवस्थाका कार्यहरू स्वास्थ्य चौकी मध्येगाउँ वा चम्पादेवीलाई तत्काल स्थापना गरियोस् ।

३.जनस्वास्थ्य कार्यालयले बजेट अभाव छ भन्दै कीर्तिपुर अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूको दैनिक भौतिक संरचना प्रति कुनै चासो नदेखाएकोले

प्रत्येक आ.व.मा छुट्याएको बजेट पारदर्शी गरी, हाम्रा समस्या सम्बोधन गरियोस् । ४. जनसमुदायको घर दैलोमा रात दिन नभनी स्वास्थ्य सेवा पुऱ्याउने म. स्वा.से.हरूको विगत दुई वर्षदेखि समीक्षा गोष्ठी पनि नभएकोले उक्त कुरा पारदर्शी गरियोस् । ५. गा.वि.स. का म.स्वा.से. जस्तै कीर्तिपुरका म.स्वा. से.लाई नगरपालिकाले स्थानीय निकायको हकले दिने सेवा सुविधा के कति हो पारदर्शी गरियोस् ।

उल्लेखित माग पुरा गराउन निम्नलिखित आन्दोलनका कार्यक्रमहरू तय गरिएको छ । १. नियमित रूपमा पठाइरहेको मासिक प्रतिवेदन जिल्ला जन स्वास्थ्य कार्यालयलाई नबुझाउने । २. हातमा कालो पट्टि बाँधी काम गर्ने । ३. समयमै माग सम्बोधन नगरीए सशक्त आन्दोलन गर्ने ।

नवीन महर्जन

गत असार १० गते शनिवारदेखि ब्राजिलमा सुरु भएको फिफा अन्तर्गत रहेका ६ वटा महासंघ बीच प्रतियोगिता हुने कन्फेडरेसन कप फुटबल - २०१३ गत सोमबार सम्पन्न भएको छ। उक्त फाइनल खेल विश्वकप एवं युरोप विजेता स्पेन तथा आयोजक ब्राजिल बीच सम्पन्न भएको थियो। ब्राजिलका फेडको २ गोल र चर्चित स्ट्राइकर नेभारको १

अन्तरदेशियकप रक्षा गर्न ब्राजिल सफल

गोलले समग्रमा ३-० गोलले ब्राजिल लगातार च्याम्पियन बन्न सफल भएको थियो। यस प्रतियोगिताको खेल सुरु भएको दोस्रो मिनेटमै फेडले गोल गर्दै ब्राजिललाई अग्रता दिलाएको थियो भने ४४ औं मिनेटमा नेभारले गोल गरी दोब्बर बनाईएको थियो र दोस्रो हाफमा अर्थात् खेलको ४७ औं मिनेटमा पुनः फेडले पुनः दोस्रो गोल गर्दै जितलाई सुनिश्चित बनाएको थियो।

यस प्रतियोगितामा विभिन्न क्षेत्रबाट च्याम्पियन भएर सहभागिता जनाईएको ८ टिमलाई दुई समूहमा विभाजन गरिएको थियो। जस अन्तर्गत

समूह 'क' मा ब्राजिल, जापान, मेक्सिको र इटालि रहेका थिए। समूह 'ख' मा स्पेन, उरुग्वे, ताहिटी र नाइजेरिया रहेका थिए। लिग चरणमा उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्दै समूह विजेता भई डिफेन्डिङ च्याम्पियन ब्राजिल र उपविजेता भई इटाली सेमि फाइनलमा प्रवेश गरेको थियो। त्यसैगरी समूह 'ख' बाट समूह विजेता भई स्पेन र उपविजेता भई उरुग्वे सेमिफाइनलमा पुगेको थियो।

गत बुधवार सम्पन्न पहिलो सेमिफाइनलमा ब्राजिलले उरुग्वेलाई २-१ गोल अन्तरले पराजित फाइनलमा पुगेको थियो। ब्राजिलको तर्फबाट फ्रेड र

पाउलिन्होले १/१ गोल गरेको थियो भने उरुग्वेको लागि एडिन्सनले १ गोल गरेको थियो। त्यसैगरी दोस्रो सेमिफाइनल स्पेन र इटालि विच गत विहीवार सम्पन्न भएको थियो जस्को फाइनल यात्रामा पुग्ने राष्ट्र पेनाल्टी द्वारा निर्णय गर्नु परेको थियो। निर्धारित र अतिरिक्त समयसम्म खेल बराबरमा सकिएकोले पेनाल्टी सुट आउट गर्दा स्पेन ७-६ गोलले विजयी भई फाइनलमा पुगेको थियो।

आगामी वर्ष ब्राजिलमा हुने विश्वकप फुटबलको खेल पूर्व सन्ध्यामा सम्पन्न यस फिफा अन्तरमहादेशीय कपले विश्वकपको भूभल्लो दिएको छ। विश्वका सम्पूर्ण फुटबल प्रेमीहरूले हेर्न चाहेको खेल भनेको ब्राजिल र स्पेनको नै हो। यी दुवै टिमको खेल खेल्ने शैली फरक-फरक रहेको छ तर स्टार खेलाडी एवं यूवा खेलाडीहरूले भरिपूर्ण यी दुई राष्ट्र युरोप र दक्षिण अमेरिकामा सर्वाधिक लोकप्रिय राष्ट्रहरू हुन्। यस प्रतियोगिताको फाइनलमा स्पेनले

पनि निकै आकर्षक खेल खेलेको थियो। टिम सेट हुन नपाउँदै दोस्रो मिनेटमै गोल खाएपछि दबाबमा परेको थियो। ब्राजिलका गोलकिपर जुलिया मजाले धेरै पटक उत्कृष्ट बचाउ गरेको थियो भने यूवा डिफेन्डर हरूले पनि निकै सहयोगी भूमिका खेलेकोले स्पेनले विश्व फुटबलका महत्वपूर्ण टाइटल मध्ये यो अन्तरमहादेश कप हात पार्न असफल रहेको थियो। स्पेनले ५४ औं मिनेटमा पेनाल्टी पाएको थियो सो पेनाल्टी पनि रामोन्सले गोलमा परिणत गर्न सकेन।

घरेलु मैदानको र घरेलु दर्शकको साथ पाएको यूवा खेलाडीहरूले भरिपूर्ण ब्राजिल फेरि एकपल्ट स्तरीय खेल प्रदर्शन गर्दै यो प्रतियोगितामा आफ्नो बर्चस्व कायम गर्न सफल भएको छ।

यस अन्तर महादेश फुटबल प्रतियोगिताको फेयर प्ले टिममा स्पेन छनोट भएको थियो भने उच्च गोल कर्ताहरूमा ४ गोल गर्दै नेभारले ब्राउन्च बूट, ४ गोल गर्दै ब्राजिलका फेडले सिल्भर बूट र सर्वाधिक गोल गर्दै स्पेनका फर्नाडो टोरेसले

गोल्डेन बूट पाएको थियो उसले ताहिटी विरुद्ध ह्याट्रिक गरेका थिए। त्यसै गरी बेष्ट गोलकिपरमा ब्राजिलका जुलिया सजाले गोल्डेन ग्लोब र बेष्ट प्लेयर अन्तर्गत तेस्रो स्थानमा र ही ब्राजिलका पीयल्नोले बाउचबल, स्पेनका आन्द्रे एलनीस्टाले सिल्भर बल र बेस्ट प्लेयरले गोल्डेन बल प्राप्त गरेको थियो।

यस जितले आगामी विश्वकपको लागि अझ ठूलो आकर्षक बढेको छ। विश्वका सम्पूर्ण फुटबल प्रेमीहरूलाई विश्वकपको प्रतियोगिता अझ आफूतिर आकर्षक गर्न ब्राजिल सफल भएको देखिन्छ भने अरु फुटबल महारथीहरूलाई आफ्नो टीम चुस्त बनाउन बाध्य बनाइएको छ।

अन्तमा यस अन्तर महादेश कपको विजयले ब्राजिलले फुटबल खेल तर्फ ध्यान आकर्षण गर्नुको साथै सन् १९९७, २००५, २००९ र २०१३ मा गरी कुल चार पटक उपाधि माथी कब्जा गरी लगातार तीन पटक जित्ने इतिहासिक रिकर्ड पनि कायम गरेका छन्।

हार्दिक बधाई

यस संस्थाका अध्यक्ष श्री धन बहादुर

महर्जन नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी-

माओवादी पार्टीको केन्द्रीय सदस्यमा

मनोनित हुनु भएकोले उहाँलाई हार्दिक

बधाई दिदै उहाँको कार्यकालको

उत्तरोत्तर प्रगतिको कामना गर्दछौं।

स्वराज कृषि सहकारी संस्था लि

टाउनप्लानिंग, कीर्तिपुर-१७

पलिस्थाको कथा गोष्ठी

विगत २५ वर्षदेखि नेपालभाषा र साहित्य क्षेत्रमा अनवरत कृयाशील संस्था पलिस्थाले गत असार १५ गते पलिस्था बाखं मुज्या-११३३ सम्पन्न गर्‍यो।

उपन्यासकार मथुरा सायमिको सभापतित्वमा भएको उक्त कार्यक्रममा पाठ गरि एका कथाहरूको समीक्षा समालोचक डा. पुष्पराज राजकर्णिकारज्यूले गर्नु भएको थियो। पलिस्थाका उपाध्यक्ष पूर्ण ताम्राकारले स्वागत मन्तव्य दिनु भएको थियो।

पलिस्थाका सचिव प्रेम सायमिले संचालन गर्नु भएको उक्त कार्यक्रममा कथाकारहरू मीना बज्राचार्य, गोविन्द श्रेष्ठ, नजरराम महर्जन, पुष्परत्न ताम्राकार स्वीटहर्ट, अमीर मैया रञ्जित, लक्ष्मण राजवंशी, प्रेमलक्ष्मी तुलाधर, विजयरत्न असंवरे, मोतिलक्ष्मी शाक्य, मोहिनी चित्रकार, सरस्वति तुलाधर, सुरेश शाँक्य लप्ते, सुजिता मा:जु, विमल शाक्य र विमल ताम्राकार गरी १५ जनामा आठ जना महिला र सात जना पुरुष कथाकारहरूले कथा वाचन गरेका थिए।

पलिस्थाका कोषाध्यक्ष तेजनारायण मानन्धरले धन्यवाद दिनु भएको थियो।

उक्त कार्यक्रममा सभापतित्व गरिरहनु भएका मथुरा सायमिले कथा वाचक प्रत्येकलाई एक एक वटा नोट बुक उपहार प्रदान गर्नु भएको थियो।

English Medium
&
Nepali Medium

"न्यूनतम शुल्कमा गुणस्तरीय शिक्षा, S.S. College को प्रतिबद्धता"

ADMMISION

OPEN

Mgmt.
Hum.
Edu.

S. S. COLLEGE

Tel. 4333937, 4330279, Kirtipur-3, Nayabazar

Congratulation !

congratulation to all the SLC graduates of 2069

Sangit
Shrestha 85%

Soniya Sapkota
84.5%

Sabina Adhikari
84%

Prasansha
Maharjan 83.38%

Raaz Adhikari
83.13%

Samrat Mandal
79%

Varun Basnet
78.63%

Division
Maharjan 78.63%

Kalyan Singh
Khuswha 77.75%

Norbu Sherpa
77.75 %

Bibek Hayanju
74%

Manish
Maharjan 72.88%

Narayan
Ghimire 72.5%

Rajesh Nepal
72.38 %

Rijan Maharjan
71.75 %

Rozy Maharjan
68.63 %

Krishna Chaudhary
68.38%

Anuza Maharjan
68 %

Jaykumari Budha
Magar 67.88%

Prasanta Bohra
67.25%

Lija Shrestha
63.75%

Anjan Kumar
Khatri 63.63%

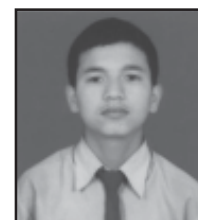
Success
Maharjan 60.75%

ILa Baskota
71.13%

Himal Tamang
59.5%

Kabish Shrestha
82.5 %

Santosh Dangi
82.5%

Sanju Darshandhari
82.38%

Prakiti Gautam
82%

Puna Maharjan
81.63%

Sushmitri Puna
Magar 77.13%

Bijaya Rai
76.38%

Rubina Maharjan
75.75%

Ujina Manandhar
75.5%

Anish Gurung
75.38 %

Sabina Tamang
71.75%

Dijina Dangol
71.63%

Sambesh
Maharjan 71.63%

Subigya
Maharjan 71.63%

Rachana Khadgi
71.38%

Anish Maharjan
67.13 %

Romee Ramtel
66.88 %

Bharath Bdr.
Rawal 66 %

Pramod Pariyar
66 %

Aabida Dahal
65.75%

Sandhya
Bhandari 81.5%

Punam Sherpa
80.25%

Saroj Prasad
Singh 79.88%

Sunita Dhungana
75.38%

Bikash Chaudhary
74.63%

Bandana
Shrestha
74.25%

Sagun Kandel
71.38 %

Rimsha
Shrestha
70.5%

Bikesh Deula
69.75%

Saroja Pokharel
65.38%

Durga Gurung
65.13%

Shweta Maharjan
64.38%

Rarahill Memorial School

Chhugaon, Kirtipur

Phone No. 4330121

आत्मनिर्भरता र आजका महिला

सुवर्ण महर्जन

नगाउँ, की.न.पा.-१६

समय २१ औं शताब्दीमा पुगिसक्दा पनि हाम्रा दिदी बहिनी अलिकति स्वभावले नरम वा बाहिरी दुनियाँसँग प्रष्ट विचारका रुपमा कमजोर देखिन्छ। आजको युग विज्ञानको युग हो। हरेक प्रविधिको फड्को मारि सक्तो। साइबरले चमत्कार देखाइ सकेको छ, नारी भने भान्छामा मात्र सिमित भएको देखिन्छ। केही प्रतिशत मात्र शिक्षित भएको पाइन्छ। मानिसमा एउटा न एउटा खुबी लुकेको हुन्छ। त्यसैले यो दुनिया समाज अधि बढेको छ। खुबीलाई चिनेर आफ्नो लागि आफै गर्नु भन्ने दृढताका साथ अधि बढ्नु पर्छ। अवसर खोज्ने होइन निर्माण गर्नु पर्छ।

हाम्रो समाजमा पढेलेखेका र सीप जानेका धेरै गृहिणी घरमै बसेका छन्। आफूले जानेको ज्ञान, सीप र लुकेको प्रतिभालाई त्यसै खेर जान नदिई घरमा मात्र सिमित नराखी बाहिर ल्याउन सक्नु पर्छ। कुनै न कुनै काममा व्यस्त रहनु पर्छ। जसबाट सोच लिने समय मिल्दैन। श्रीमानको कमाइले मात्र पुगेको नठानी आर्थिक रुपले सहयोग पुऱ्याउनु पर्दछ। नारीको प्रथम प्राथमिकता भनेको घर हो। आफ्नो घर नबिगारी कुनै पेशा अंगालेर आत्मनिर्भर हुनु पर्दछ। चाहे त्यो टेम्पो ड्राइभर नै किन नहोस्।

महिलाले आफूलाई कहिल्यै कमजोर ठान्नु हुँदैन। पुरुष सरह प्रत्येक कार्यमा अधि बढ्ने, आफूमा लुकेको प्रतिभा बाहिर ल्याएर उचित वातावरण खोज्नु पर्दछ। अन्यायको विरोध गर्नु कर्तव्य ठानी महिला एकतामा बल पुऱ्याउनु पर्दछ। विश्वका नारी एकजुट भई पुरुष सरह देश विकासमा सक्रिय हुनपर्छ। संसारको इतिहास लेख्ने यो हातले पेस्तोल चलाउने देखि लिएर रकट उडाउने जस्ता सबै कार्यमा नारीले जिम्मेवारी लिनुपर्छ। के बालक, के युवा, के बृद्धा सबैले एकजुट भएर देशको लागि बलिदान दिन सक्नु पर्छ। जुनसुकै काम वा क्षेत्रमा लागे पनि लगनशील र मेहनती हुनुपर्दछ। मेहेनत र दुःख नगरी सुख पाइँदैन। आफूले जे काम गर्न लागेको हो त्यो मेहेनतका साथ गरेर एक दिन अवश्य सफल हुन्छ। कामबाट जे जति सफलता हात पर्छ, त्यसमा चित्त बुझाउँदै अझ अगाडि बढ्नु पर्दछ। मैले आफै केही गर्नु छ भनेर काममा लागि रहनु पर्छ र महान भएर मर्नु पर्छ। किनकी महिला महान प्रतिभाशालीकी खानी हुन्। त्यसैले नारी घरमा मात्रै सिमित नरही व्यापार व्यसाय साथै सामाजिक, धार्मिक लगायत सबै क्षेत्रमा सरिक भई आफ्नो व्यक्तित्व र नेतृत्वको विकास गर्नु पर्दछ।

जुन घरमा शान्ति कायम हुन्छ। त्यस घरमा परिवार खुशी हुन्छ। परिवारको आशा र आकाङ्क्षालाई निरन्तरता दिदै शान्ति निर्माणमा सदैव समर्पित होऔं। आफू भलो त जगत भलो भनेको असल गृहिणी सबैको ममतामयी हुन्छ। भाग्यको ढोका खोल्ने शिक्षा हो। यसलाई मध्यनजर गरी अनुशासित भई दूर दृष्टि र महान लक्ष्य लिई राम्रोसँग पढ्नु पर्दछ। उन्नति कसरी हुन्छ भन्ने सोचेर आफ्नो खुट्टामा उभिएर मात्र विवाह गर्नुपर्छ। सकभर विदेश जानु हुँदैन, जानै परेमा राम्रोसँग बुझेर मात्र जानु पर्दछ। लागु पदार्थको कुलतमा पर्नु हुँदैन। गुरु तथा अभिभावकको सेवक हुनु पर्दछ।

महिलामा आत्मविश्वासको कमी भएकाले समस्या भेल्लु परेको छ। उनीहरू घरेलु हिंसाको सिकार बनेका छन्। केही गर्छु भन्ने भावना बोकेका महिलालाई दबाएर राखिन्छ। जस्तोसुकै अन्यायमा थिचिएर बस्न बाध्य छन्। शिक्षा, ज्ञानको कमीले यो भएको हो। यसको समाधान खोजिनु पर्दछ।

विश्वभर नै महिला विभिन्न हिंसाबाट पीडित छन्। नेपालमा पुरुष प्रधान सामाजिक संरचना भएकाले पनि महिला विभेद, असमानता, अन्याय र शोषणबाट पीडित छन्। त्यसैले यसको न्युनिकरणका लागि विभिन्न चेतनामुलक, उपयोगी, शीपमुलक, कार्यक्रमहरू संचालन गर्न आवश्यक छ।

हाम्रो देशको राजनीति र परिवारवाद

— रमेशकुमार महर्जन

राजनीति नराम्रो विषय र शब्द अवस्थ होईन, तर यहि राजनीति विषयलाई आफ्नो सैद्धान्तिक निष्ठा मूल्यमान्यतालाई तिलान्जली दिएर आफ्नो तत्कालका स्वार्थ अनुकूल व्याख्या गर्दै आ(आफ्ना गुटगत राजनैतिक वेईमानीले गर्दा हिजोआज सार्वसाधारण जनताहरूको लागि राजनैतिक शब्द प्रति यदि विध्न बितुष्णा फैलिएको हो भन्दा अत्युक्ति नहोला। हिजो राजामहाराजाहरूले बशजको नाताले राजसिंहासनमा राज गरे वा तिनैका परिवार र आसेपासेहरूले देशको नीति निर्माण गर्ने ठाउँमा ठुलुला पद ओगटे, देश र जनताको नाममा बजेट सिध्याए भनि ओठे मुठेजुङ्गे हल्लाएर भाषण गर्ने तिलस्मी नेताहरू अहिले आफैले ती बिगतका गरेका टिप्पणीहरूको एकरति ख्याल नगरी केवल राजनैतिक पदको दम्बले मात्तिएर मानौं ऊनीहरू नै अहिलेका राजनैतिक औतारीहरू हुन जसले राजनैतिक, सामाजिक मुद्दाहरूलाई पाखण्डपूर्वक व्याख्या गरी आफ्नै आसेपासेका पार्टी, कार्यकर्ता, तथा परिवार नै ठिक, अरु जम्मै खराब देखे। अझ आफ्नो गुटलाई सफेद उच्च देख्ने, फरक बिचार मान्नेलाई एक भुण्ड कालो बिरोधीको रुपमा हेर्ने प्रवृत्तिले गर्दा नै अहिलेको असामान्य स्थिति आएको हो।

नेपालका राजनैतिक या गैह्वाराजनैतिक भनाउंदाहरूको नेतृत्वहरू जव जव सत्ता र शक्तिको केन्द्रमा पुग्छ, तब तब ती व्यक्तिहरूले आफ्नो राजनीतिको चिन्तन नगरी सत्ता र शक्तिको दुरुपयोग गर्ने गरेको देखिन्छ। ऊनीहरूले आ(आफ्ना नजिकका आसेपासे हुक्के कार्यकर्ताहरूलाई टिके बनाई यशस्वी ठाउँमा ट्वाक ट्वाक नियुक्ति गरी तहाबाट आफ्नो हप्ते, महिनावारी राजनैतिक खर्च समेत उठाउँदै आएका छन्। आहू आफ्ना गुटगतका कार्यकर्ताहरूले राजनैतिक जागिर पनि मजाले पाउने, आवश्यकता अनुसार चुनावी खर्च, कार्यक्रम खर्च समेत उठाउन सजिलो हुने, यो भन्दा राम्रो अर्थराजनैतिक कार्यक्रम अरु के पो हुनसक्छ र १। अझ आ(आफ्ना गुटगत संरुतिहरूले पालेका आधुनिक डनहरूले त नेताहरूको मनै पुलकित हुने गरी काम गरिराखेका छन्। एक त नेताहरूको अगिपछि लगाएर नेताहरूको सुरक्षा गर्नको लागि खटनपटन गर्न पनि मिल्ने, अर्कोतिर देशका ठूला साना कुनैपनि विकास योजनाहरूमा ऊनीहरूको बाहुबलको प्रदर्शन गर्न लगाई, सके ठुलुला ठेक्कापट्टा नै हात पार्ने, नसके पेटी ठेक्का, त्यो पनि नसके ठेकेदारहरूसँग कमिशनको रुपमा पैसा उठाउन लगाउने। यो बिन्दूपरिपाटीको राजनीतिले भोलि देशलाई त राम्रो हुन्छ भन्नै सकिन्न, जनताहरूको मनोबिज्ञानमा समेत राजनीति र राजनैतिक दलका नेता कार्यकर्ताहरू प्रति लामो समयसम्म नराम्रो असर परिरहनेछ। राजनीति गर्नेहरूले आफ्नो क्षमता अनुसारको पदिय दायित्व खोजेका हुन्छन्, तर राजनैतिक आन्दोलनको र पनि नजान्ने, आन्दोलनहरूमा आफ्नो कतिपनि योगदान नभएका भर्खरै चैत्र मधुमासतिर पार्टी प्रवेशी, डन, पैसावालहरू, फरियावालहरू तथा आफन्तजन, नातागोटाहरूले जव पार्टी भर्थाङ्गको दुई, तीन खुड्कीलो नै नाघेर नेताहरूको ओजस्वीको छायामा उपल्लो नेताको दर्जामा ध्याप्प नाम दर्ता गर्न थाल्दछन्, तब योग्य कार्यकर्ताहरूको मन छरपस्ट भै मुटु नै चिसो हुन्छन्। परिणाम, अव ईमान्दार कार्यकर्ताहरूले नेतृत्वको विरुद्धमा उभिनु पर्ने हुन्छ।

जव नेतृत्वको विरुद्धमा बोल्न, उभिन जजस्ले दुस्साहस गर्न गर्छन्, ऊनीहरू या त नेतृत्वको आखामा कसिङ्गर बन्न तयार हुनु पर्दछ, या त कृण्ठाभाव बोकि निष्कृय राजनीतिमा धकेलिन तयार हुनु पर्दछ यो नेपालको यथार्थ राजनीति हो, भैरहेको छ।

देशको बृहत्तर राजनीति गर्ने नेता तथा कार्यकर्ताहरूले गृह, परिवार समेत त्याग्नु पर्ने हुन्छ। यसलाई अझ यसरी अर्थ्याउंदा र।म्रो हुन्छ, देशको राजनीति गर्ने नेता तथा कार्यकर्ताहरूले आफ्नो परिवार संन्तानहरूको स्वार्थ भन्दा देश, समाजको स्वार्थमा केन्द्रित हुनु पर्दछ। अब हेर्नुस् त अहिले चलिरेहेको विद्यमान राजनीतिको यथार्थता। आफ्ना परिवार नातागोतालाई यसो छेस्कोत्यान्दौले समेत छुनै नहुने, अझ राजनैतिक शुभलाभ गरी आफ्ना परिवार जनहरूको आर्थिक तथा सामाजिक हैसियत समेत माथी उठाउन खोज्नुले, नेपालमा राजनैतिक अनैतिकताको परिहास चुलिदै गैर हेको आभास हुन्छ। हालैका दिनमा देशका विभिन्न विकास निर्माण काममा राजनैतिक दलका नेता तथा कार्यकर्ताहरूले विकासको नाम आएका अरबौं रुपैयाहरू तोकिएको कार्यक्रममा खर्च नगरेर मिलिभगत गरी ठुलठूला होटलहरूमा गोष्ठी तथा सेमिनारहरू सञ्चालन गरी बिल भरपाई खर्च मिलाई क्वाप्प खाने गरेका छन्। नभए नेपाल सरकार अन्तर्गत जिल्ला विकास, भौतिक पुर्वाधार विकास, गा.वि.स. तथा नगरपालिकाद्वारा सञ्चालित विकासका कार्यक्रमहरूको शिर्षक हेरेर पुग्छ। जहाँ नारी सशक्तिकरण, पुरुष सशक्तिकरण, सरसफाई, सुरक्षा आदि आदि शिर्षकका नाममा करोडौं रुपैयाको खर्च भैरहेको देखिन्छ। जसको उपलब्धी खोजे साह्रै न्यून अथवा सीधासीधा बोल्ने हो भने उपलब्धी शुन्य, बजेटको सत्यानास, नेता कार्यकर्ताहरूको पकेट खर्च टन्न, सम्बन्धित कार्यालयका कर्मचारी, हाकिमहरूको मनमा दङ्ग। त्यस प्रकारका शुभलाभ शिर्षक पत्ता लगाई कार्यक्रम मार्फत रकम हत्याउन सफलभूत प्रस्ताव ल्याउने योजनाकार ठूलासाना कर्मचारीहरूलाई यो पत्तिकारले मनैदेखि तारिफ गर्न मन लाग्यो, क्यावात क्यावात क्यावात...।

यो प्रकृया मिलेन वा त्यो प्रकृया पनि मिलेन है भन्दै, राजनैतिक दलका प्रतिनिधीहरूलाई ढोका बाहिर उभ्याएर, कर्मचारी सर कारले आईन्दा सर्वदलिय सूयन्त्रलाई जिल्ला विकास, गा.वि.स. तथा नगरपालिकामा बजेट, नीति निर्णय तर्जुमा संलग्न नगराउने निर्णय गरेतापनि यसले भन बेथितीको बाटो शुरुआत भईहाल्यो। अब त भन यी कार्यालयहरूमा बिना रोकतोका आफुखुसी बजेट बिनियोजन तथा अन्य काममा समेत कन्दै अपार आनन्दसंग काम फछ्छे गरिरहेका छन्, जसले गर्दा स्थानिय निकाय खाली रहेको अवस्थामा कर्मचारीहरूले गरेका कुनै पनि काममा अंड.कुसे लगाउने औजारको समेत अभाव भएको छ।

त्यसैले, अहिलेको परिदृश्य देशमा विद्यमान चार घव्वाक घव्वाक गुठियारहरू, अन्य समेतले आ(आफ्नो समूहवाद, दलवाद, परिवारवाद फरियावाद तथा नातागोतावादहरूको स्वार्थमा लागेर ताहुरमाहुर नगरी बिपक्ष बिचारलाई समेत यथोचित कदर गर्दै हातेमालो गर्दै, हिजो आफुहरूले बचनबद्ध गरेका वादाहरू तिर फर्केर थोरै मात्र देश र जनता खातिर काम गरे नेता, कार्यकर्ता, आफ्नो पार्टी तथा गरीव जनताहरूको भलाई हुन्थ्यो कि। हरि ॐ तसत्।

प्रतिक्रयाको लागि: <ramesh_maharjan@yahoo.com>

प्रेमकृष्ण श्रेष्ठ

कृष्णले जीवनमा कैले मोटर चढेको थिएन। यसकारण मोटर उसको लागि सपनाको वायुपङ्खी घोडा थियो। कृष्णले आफ्नी आमा पनि मोटरमा सवार भएको कैले देखेको थिएन। यसकारण मोटरमा चढ्दा कस्तो अनुभूति हुन्छ आमा ? भनेर कैले सोधेन। मोटर चढ्ने रहै रहर बढिरहेको समयमा एक दिन कृष्णले आफ्नी आमालाई एउटा मोटरमा सवार भएको देख्यो। कृष्ण त्यो बेला स्कुलबाट घर फर्किरेहेको थियो। मलाई मोटरमा नराखी

कथा साहित्य

आमाको महत्व

किन एकलै आमा चढ्नुभयो ? कृष्णले आफ्नी आमाप्रति खुब चित्त दुखायो। उस्ले त्यस मोटरलाई बाटैमा समाल्न मोटरको गति जति नै आफ्नो गति पनि बढाएर दौड्यो। मोटर उसको घरको आँगनमा रोकियो। मोटर चढ्न पाएको आमा खुशिले हाँस्दै ओर्लेलिन भनेर कल्पना गरेको त , आमा रुँदै मोटरबाट भर्नेको दुश्य कृष्ण विस्मित भयो। मोटरको छातीमा ठूलो अक्षरले लेखिएको थियो (शववाहन। कृष्णले त्यो शब्दको अर्थ त बुझेन। त्यो बेला रनु भएकी आमालाई आमा , किन रनु भयो भनी प्रश्न नगरी त्यस्को सट्टामा सपनाको वायुपङ्खी घोडामा चढ्न नपाएको दुखेसो पो व्यक्त गर्‍यो। किन मोटरमा नराख्नु भएको मलाई ? तपाईंले

त मलाई माया नै गर्नुहुन्न।' त्यो बेला आमाले रुँदै कृष्णलाई छातीमा च्यापेकी थिइन्।

कृष्ण यस्तै ८ वर्ष हुँदाको कुरा हो। असारको महिना भएकाले पानी खुब दर्फिएको थियो। त्यो बेलाको पिलन्धरे भरी पत्थो भने दुईदिनसम्म सृष्टिमा बास लिन्थ्यो। सबैका आमाहरूरू हातमा आधुनिक छाता लिएर आ-आफ्ना छोराछोरीलाई लिन बिद्यालय आएका थिए। कृष्णले पनि त्यो बढमास भरीवाट आफूलाई संरक्षण दिन आफ्नी आमाले पनि वायुपङ्खी छाता लिएर आउने कल्पना गरेको थियो। तर आमा आउँदा हातमा वायुपङ्खी छाता होइन, गाउँतिर रोपाईंको बेलामा ओढ्ने घुम लिएर आउँदा कृष्ण खिन्न बन्यो। चुहेको छाता जस्तै

चुहिरहेको त्यो घुम देखेर उस्लाई आत्मग्लानी भयो। आफ्ना साथीहरूका आमाहरूले लिएर आएको छातासँग आफ्नो आमाले लिएर आउनु भएको छातालाई तुलना गर्‍यो। निकै विभेद चर्किए पछि कृष्णले आमालाई रिसाउँदै बोल्थे -'यो घुम तपाईं नै ओढ्नुस्। म यस्तो घुम ओढेर तपाईंसित घर जान्न भन्दै' कृष्ण असारको दर्फिंदो पानीमा रुभरै घरसम्म कुलेलम ठोके। यस्तै कृष्ण नौ वर्षको हुँदा बिद्यालयमा अभिभावक दिवश भएको थियो। सबै साथीहरू आ- आफ्ना बाबुआमा लिएर बिद्यालय आएका थिए। सबैका पोशाक चिटिक्क परेको थियो। कृष्णले आफ्नी आमालाई नियाल्यो। आफ्नी आमाको सेतो, मैलो त्यो पनि दुईचार ठाउँमा फाटेको देखेर कृष्णलाई आफ्नी आमा र साथीहरूको आमालाई तुलना

गरी ग्लानी भयो। कृष्णले आमालाई गुनासो गर्‍यो ('अरूका आमाअरू कति नयाँ-नयाँ लुगा लगाएर आउनु भएका छन्। तपाईं मात्र सेतो र मैलो लुगा किन लगाउनु भा आमा ? मलाई त तपाईंलाई आमा भन्न पनि लाज लाग्छ, ' कृष्णले यसो भन्दा पनि आफ्ना छोरालाई गर्लम्म अँगाले हाली कृष्णकी आमाले दुईचार थोपा आँसु भार्न बिसिनन्। कृष्ण दश वर्षको हुँदा आमा नियमित रूपमा दमको औषधि सेवन गरिरहन्थी। उस्लाई त्यो औषधिको भोल, कुनै फलफूलको भोल जस्तो लाग्यो। उस्ले एकलै त्यो भोल खाँदा आमालाई भन्थ्यो - 'आमा, मलाई पनि स्याउको र स।' आमाले यो खानुहुन्न बाबा भन्दा कृष्णले रिसाउँदै भन्थ्यो- ' तपाईं त कस्तो नहुने, एकलै खानुहुन्छ। मलाई त माया पनि

गर्नुहुन्न।' आज कृष्ण अठार वर्षको किशोर भइसकेको छ। उसको ओठमाथि जुँगाको रेखी पनि बसिसकेको छ। आज उस्लाई जीवन र मृत्युको बारेमा राम्रै बोध भइसकेको छ। छ वर्ष भयो आमाले पनि संसार छोडेर, कृष्णलाई टुहुरो बनाइ गएको। आज टुहुरो कृष्णले आमाको ममता कल्पेर त्यसमा सन्तुष्टि लिनु वाहेक अरू ममताको पूँजि ऊसित रतिभर छैन। आमासँग जोडिएका एक - एक संस्मरणले उस्लाई आज लखेट्न आउँछ। आज कृष्णले आफ्नी स्वर्गीय आमाको नौ वर्ष अघिको सेतो वस्त्र लुगाको फोटामा हेरी भनेका छन् -एउटी गरीव र विधवा आमाले आफ्नो संतानको लागि त्यो भन्दा बढी त्याग अरू के नै गर्न सक्त्यो र ! यसो भन्दा कृष्ण आज धुरुधुरु रोएको थियो।

– केशव महर्जन –

भूमण्डलीकरणसँगै सबथोक व्यापारिकरण हुदै गयो भन्ने यथार्थपर क तीखो गुनासो उपभोक्तावादी, दबाव समूह, अधिकारकर्मी, सामाजिक अभियन्ताले यत्रतत्र सर्वत्र पोख्ने गरेको पाइन्छ। यति हुँदासमेत सामाजिक उत्तरदायित्व वहन गर्ने व्यक्ति, संघसंस्था, संस्थानहरूको भने कमी छैन। पराईको भलो नै आफ्नो भलो भन्ने मूल सिद्धान्त बोक्नेको संख्या अझै घटेको छैन। भर्खरै प्रवेशिका परीक्षाको नतिजा प्रकाशित भएको छ। उतिर्ण हुने र नहुने दुवैको कल्याण गर्न यथेष्ट संस्थाहरू ठेलमठेल गर्न थालिसकेका छन्।

सर्वोत्कृष्ट हुनेहरूको सुनिश्चित भविष्यको जिम्मेवारी लिने दायित्व वहन गर्न छापा, रेडियो र टेलिभिजनमा त रङ्गीचङ्गी आश्चर्यजनक आयातित विदेशी नाममा न्वारण गराएका +2 हरूको अधोषित प्रतिस्पर्धाको शङ्खघोष भैसकेको छ। ट्यूसन सेन्टर, कन्सल्टेन्सीहरू भने अनुतिर्ण हुनेलाई श्रावणमा हुने मौका परीक्षामा ग्यारेण्टी उतिर्ण गर्ने जिम्मेवारी वहन गर्न आतुर छन्। ठूलै जिम्मेवारी छ वहाँहरूको पनि किनकी १००% मा ५८.४३% त अनुतिर्ण हुन सफल भएका छन्। नबोल्नेको चामल पनि बिर्दैन; बाह्र वर्षपछि खोलो पनि फर्कन्छ, कुकुर को पनि एकदिन, दिन आउँछ, मौका आउँछ पखिंदैन, बगेको खोलो फर्किंदैन; मौकामा हिरा फोड्नु, चाकु खेना भुजी लाय्गु आदि इत्यादी प्रख्यात लोक उखानहरू आजकलको आधुनिक युगका लागि सबै क्षेत्रको सुहाउँदो बजारशास्त्र (marketing) का सिद्धान्त हुन थालेका छन्। आजभोली उच्च शिक्षाको वार्षिक सिजन/बजार जारी छ। पमप्लेट, टुल, पर्चा, छापा, रेडियो, टि.भी, अनलाइन, सामाजिक सञ्जाल जताततै गच्छे, अनुसारका उच्च शिक्षाका रसिक तथा रंगीन विज्ञापनहरूले सिंगारिएका छन्। उचित वा अनुचित, सहि अथवा गलत, जायज वा नाजायज जस्तोसुकै स्तरका विज्ञापनको जोडदार मल्लयुद्ध बजारमा छुयापछुयाप्ती आम अभिभावकले हेर्न, देख्न र पढ्न पाइरहेका छन्। जेहोस् विविध क्षेत्रमा रोजगारी सृजना गरी शैक्षिक उद्यमशीलता मार्फत युवालाई विदेश पलायन हुनबाट पनि रोक्नेको हामीबाट छिपेको छैन। सामाजिक कल्याण, गहन उत्तरदायित्व र कर्तव्यनिष्ठा अन्तर्गत राज्यले केहि पदक, मानपदवी, तक्मा, ताम्रपत्र, अलंकार छुट्टाएको छ भने वहाँहरूलाई सहृदय हस्तान्तरण गर्दा कसैको पनि आपत्ति नहोला। र। ज्यको चौथो अङ्ग सञ्चार माध्यमले पनि सामाजिक कल्याणमा अद्वितीय भूमिका खेल्न कुनै कसर बाँकि छोडेको पाइन्न। राष्ट्रिय स्तरको सञ्चार माध्यमको लिलालाई पूर्णविराम लगाएर हाम्रै अतिप्रिय समिपका स्थानीय विद्युतीय र छपा सञ्चार माध्यमले सामाजिक कल्याण मार्फत

संघीयता बारे.....

एकात्मक व्यवस्थामा पनि विश्वका धेरै देशहरूले निश्चित भूभागलाई अनेकौँ राजनैतिक सहूलियत दिएका छन्। जस्तैः(चीन एकात्मक राज्य भए पनि हङकङ र मकाउको लागि छुट्टै राजनीतिक व्यवस्था लागु छ। एक देश दुई शासन व्यवस्था पनि गर्दा त हुँदो रहेछ। बेलायत एकात्मक राज्य भए पनि यस अन्तर्गतको स्कटल्याण्ड, वेल्स र उत्तरी आयरल्याण्डका लागि छुट्टै कार्यपालिका र ससदको व्यवस्था छ र त्यहाँ स्थानीय पैसा (मुद्रा) पनि चल्छ। यो चाहिँ ०२१ साल अघि लिम्बुवान जस्तै रहेछ। ०२१ सालतिर सम्पूर्ण नेपाल एकात्मक राज्य भएता पनि लिम्बुवानमा चाहिँ स्वायत्तता थियो नि। त्यसैगरी फिनल्याण्डले अल्पसंख्यक जनजाति क्षेत्रहल्याण्डको लागि डेनमार्कले ग्रीनल्याण्ड र फ्री आईल्याण्डको लागि छुट्टै प्रकारको राजनीतिक संरचना कोरेर समेटेको छ।

हामी नेपालीहरूको मुक्तिको बाटो राजनैतिक वादहरू भन्दा पनि राज्यको पुनःसंरचना रहेछ भनेर हामीले धेरै ढिलोमात्र बुभ्यौँ। त्यसैले २०६२ मंसिर २६/२७ गते नयाँ पार्टी जन्म दिँदा हामीले यसको नाम संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च र सम्बद्ध संघीय लिम्बुवान राज्य परिषद राख्यौँ। हामीले संघीय लोकतन्त्र चाहको र त्यस अन्तर्गत लिम्बुवान राज्य चाहेको हो भने अब वन्ने पार्टीको नाम पनि त्यस्तै हुनुपर्छ अनिमात्र हामी लक्ष्यमा पुग्न सक्छौँ भन्ने हो। मञ्च सम्बद्ध संघीय लिम्बुवान राज्य परिषद भन्नाले नामले नै प्रस्ट हुन्छ कि हामी नेपालमा संघीय व्यवस्था चाहान्छौँ, उक्त संघीय नेपालमा लिम्बुवान राज्य चाहान्छौँ र लिम्बुवान राज्य पाई सकेपछि लोकतान्त्रिक विधिद्वारा निर्वाचित भएर लिम्बुवान राज्य चलाउने परिषद निर्माण गर्न चाहान्छौँ। निश्चय पनि संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च सम्बद्ध संघीय लिम्बुवान राज्य परिषदको स्थापना पछि नेपालमा संघीयता र लिम्बुवान स्वायत्तताको बहस चर्किएर गएको छ।

संयुक्त राज्य अमेरिका, मेक्सिको, ब्राजिल, अर्जेन्टिना लगायत अमेरिकी महाद्विपका प्रायः सबै देशहरू र नाइजेरियामा राष्ट्रपतिय प्रणाली छ। क्यानाडा, भारत, अष्ट्रेलिया, जर्मनी लगायतका देशहरूमा बेलायती मोडेलको संसदीय शासन प्रणाली छ। रुसमा राष्ट्रपति र प्रधानमन्त्री दुवैको कार्यकारी भूमिका भएको अर्थात् एक प्रकारको अर्धराष्ट्रपतीय प्रणाली छ। दक्षिण अफ्रिकामा संसदीय शासनप्रणाली भए पनि प्रधानमन्त्रीको प्रावधान छैन, राष्ट्रपति नै कार्यकारी प्रमुख हुने व्यवस्था छ। स्वीट्जरल्याण्डमा सहमतिको शासनप्रणाली छ। त्यहाँ सात जनाको एउटा कार्यकारी परिषद छ, जसलाई मन्त्रीमण्डल पनि भन्न सकिन्छ। यसका प्रत्येक सदस्यले पालैपालो हरेक वर्ष राष्ट्रप्रमुखका रुपमा राष्ट्रपतिको जिम्मेवारी वहन गर्दछन् तथापि यी अभ्यासहरूका आ(आफ्नै मौलिकता पनि हुन्छन्। अब संघीय नेपालको शासकिय ढाँचा कस्तो हुने (भनि गम्भीर बहस चलाउनु जरुरी छ। अमेरि काको जस्तो राष्ट्रपतिय प्रणाली वा भारतको जस्तो संसदीय प्रधानमन्त्री प्रणाली वा रुसको जस्तो मिश्रित वा स्वीट्जरल्याडको जस्तो सहमतिय प्रणाली हुने सवाल गम्भीर छ। नेपालमा विविध जातजातिहरू भएकोले र ण्द्रपति पदलाई सेरेमोनियल बनाएर त्यसमा सबैलाई प्रतिनिधित्व गराउँदै प्रधानमन्त्री पदलाई कार्यकारिणी अधिकार दिने भन्ने कुरामा जनमत बढ्दै गएको छ। त्यसमा पनि संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च र यो सम्बद्ध संघीय लिम्बुवान राज्य परिषदले राखेको राष्ट्रपति मण्डलको अवधारणाले राष्ट्रिय चर्चा पाएको छ। राष्ट्रपति मण्डलमा ५ सदस्यीय रहने जसमा क्षेत्री बाहुन(१, दलित(१, मधेशी(१, महिला(१ र आदिवासी जनजाति(१ रहने छन्। उनीहरूले वर्षौं पिच्छे, राष्ट्रपतिको पद ग्रहण गर्नेछन्। त्यसो गर्दा यो देशको सबै समुदायले आफ्नो प्रतिनिधित्व भएको महसुस गर्नेछन्। अर्को, हामी शक्तिशाली प्रधानमन्त्री पदतिमा जाँदैछौं तर प्रधानमन्त्रीलाई संसदले चुन्ने कि सिधै जनताले चुन्ने भन्ने बारेमा गहिरिएर बहश गरि निचोडमा पुग्न जरुरी छ। त्यसरी नै र। ज्य (प्रान्त)को मुख्यमन्त्री राज्य(प्रान्त)को संसदले चुन्ने कि सिधै त्यस राज्य (प्रान्त)को जनताले चुन्ने कुन पद्धति अपनाउने बारेमा पनि बहश हुनु जरुरी छ।

नागरिक कल्याण

उद्यमशीलता विकास गरेको कुरालाई मुक्तकण्ठले प्रशंशा नगरीरहन सकिन्न। हामी हरेक दृष्टिकोणबाट व्यवसायिक हुँदैछौँ यहाँसम्मकी कसैको कालगति अथवा असमायिक कुनै प्रकारको निधन हुँदासमेत स्थानीय पत्रपत्रिकाहरू कमर्शीयललाइज भैसकेको अवस्था छ। शोकसभामै कुन साइजको श्रद्धाञ्जली प्रकाशित गर्ने हो विज्ञापन संकलक आतुर हुन्छन्। केहि प्रकाशकका कुनै कुनै अंकका पत्रिका त श्रद्धाञ्जली विशेषाङ्गभै भान हुन्छ। आउँदा दिनहरू यस विषयमा पनि छुट्टै १०० पूर्णाङ्गको समेत अध्ययन अध्यापन हुने दिन अब पर रहेन। कसैले देह त्यागेर कसैको देह चल्ने दर्शन आविष्कार गरी नौलो आधुनिक उद्यशीलता विकासका प्रणेतालाई साधुवाद।

सामाजिक कल्याण मार्फत उद्यमशीलता विकास गर्नेको नतमस्तक भई प्रशंसागान गाउने श्रृखलामा गैरसरकारी च्याउका परि कार वर्णन गरीएन भने नर्कमा पनि बास पाइन्न। नुनदेखि सुनसम्म, ढलदेखि मलसम्म, शिशुदेखि बुढापाकासम्म, पातालदेखि आकाससम्म यी च्याउका जराहरू फिजिएका छन्। भर्खरै ताततातै कीर्तिपुर ेले लुमन्ती च्याउको स्वाद चाख्न पाए। Hot cakeको रूपमा रहेको उक्त च्याउले धेरैलाई उद्यमशीलता विकास तालिम प्रदान गरी आर्थिक स्तर उकास्दै लिभिङ्ग स्ट्याण्डरसमेत उच्च पारीदियो। स्थानीयलाई छोडी राष्ट्रिय स्तरमा यी च्याउका महिमा गान भजनकिर्तन गर्ने हो भने विश्वको सबैभन्दा लामो ग्रन्थ महाभारत नभएर यहि गैरसरकार ी च्याउका ग्रन्थै होला। अतः यति अपार र व्यापकता भएरै पनि हाम्रो जस्तो अविकशित तथा दुर्गम क्षेत्रमा विना स्वार्थ सामाजिक कल्याणमा अधिकतम समय, श्रम, पूँजी, प्रविधि खर्चिने यी थरीथरी किसिम किससमका च्याउलाई पनि शिर भुकाई दुवै भुजाको दश औंला जोडी नमस्कार। आउँदो मंसिर ४ गतेका निम्ति संविधानसभा चुनाव भाग-२ को मिति घोषणा गर्न खि.रा.रे. सरकारले साहस प्रकट गरीसकेको अवस्था छ। सामाजिक कल्याणका हिमायती, प्रवर्तक अझै भन्नुपर्दा जन्मदाताहरू ब्राण्ड न्यू स्कीम लिएर सीघ्र हाम्रा आगँन, खुट्टा र खप्पर पखाल्न आउँदैनन्। ६०१ रूपी महानुप्रभुहरू, नैतिकवान् एवं कर्तव्यपालक सत्यरामचन्द्रका सन्तती, पर्वतभै बचनमा अटल, जनताका लागी चट्टानभै उभिनेहरू भेष परिवर्तन गरी हामी तुच्छ र केवल तिनकै दर्शनका प्यासीलाई पुनः एकवार भावसागरबाट पार गराउन अनेक अनेक अवतारमा आउने निश्चित भएको निर्वाचन आयोगले आकाशवाणी

संघीय देशमा न्यायालय (अदालत)को महत्वपूर्ण भूमिका हुनेछ। तर, संघीय भारतमा न्यायालय एकात्मक ढाँचाको छ। तल्लो अदालतले गरेको निर्णयलाई भारतको सर्वोच्च अदालतले पुनरावलोकन गर्न सक्छ। यसो हुँदा सम्पूर्ण देशभरि हरेक विषयमा त्यो सर्वोच्च अदालत नै सुपर हुनसक्छ, यो एकात्मक ढाँचाको भयो। स्वीट्जर ल्याण्ड र अमेरिकामा अदालतहरू पनि स्वायत्त हुन्छन्। लिम्बुवानले स्वीट्जरल्याण्ड जस्तै स्वायत्त अदालत भएको न्याय प्रणाली खोजेको हो। लिम्बुवानमा भएका सबै समस्याहरूको बारेमा अन्तिम टुङ्गो लिम्बुवानको अदालतले नै लगाउन सकोस्। लिम्बुवानको अदालतले गरेको निर्णय काठमाडौँमा रहेको सर्वोच्च अदालतले बदर गर्न नसकोस्। सर्वोच्च अदालतलाई संघीय सर्वोच्च अदालत भनियोस्। संघीय सर्वोच्च अदालतले लिम्बुवान र अन्य राज्यहरू विचको मुद्दाहरूलाई मात्र हेरोस्।

संघीय (केन्द्रीय) राज्य (प्रान्त) सरकार विचको अधिकार बाँडफाँड सबैभन्दा महत्वपूर्ण विषय हुनेछ। हामी रक्षा, परराष्ट्र र मुद्रा केन्द्रलाई बाँकी सम्पूर्ण अधिकार लिम्बुवान स्वायत्त राज्यलाई भनिरहेका छौँ। तर काठमाण्डुमा रक्षा, परराष्ट्र, मुद्रा बाहेक न्यायालय, शिक्षा, जलस्रोत, वनजंगल, सडक आदि विषयहरु केन्द्रले नै चलाउने भनेर षडयन्त्र भइरहेको छ। फेरि पनि हाम्रो अरुण नदी, हाम्रो तमोर नदीको जलस्रोत उत्पादन सम्बन्धि सम्पूर्ण अधिकार काठमाडौँले लान खोज्दैछ, यस बारेमा सचेत हुनुपर्छ। हामीले खोक्रो र नाम मात्रको लिम्बुवान मागेको होइन। हामीले मजबुत र अधिकार सम्पन्न लिम्बुवानको कुरा उठाई रहेका छौँ। हाम्रो प्राकृतिक स्रोत साधनहरूलाई बेचेर काठमाडौँमा जुका जस्तै मोटाएर बस्ने एकात्मक पद्धति र चिन्तन अब तोडिनु पर्छ, लिम्बुवानको प्राकृतिक स्रोत साधनमा लिम्बुवानवासी कै अन्तिम निर्णय हुनुपर्छ। यो स्वायत्त राज्य(प्रान्त)हरु निर्माण हुने क्रममा विश्वका केही उदाहरणहरु लिन सकिन्छ।

जस्तैः(छिमेकी देश भारत। भारत सन् १९४७मा अंग्रेजको हातबाट स्वतन्त्र भयो र स्वतन्त्र भारतका प्रथम प्रधानमन्त्री जवाहरलाल नेहरु भए। तर नेहरु भारतलाई भाषिक आधारमा होइन क्षेत्रीय आधारमा मात्र संघीय बनाउन चाहान्थे। नेहरुको यो विचारको बिरुद्धमा भारतमा ठूलो(ठूलो हिंसात्मक आन्दोलन भयो र अन्तमा, भार तलाई भाषिक तथा क्षेत्रको आधारमा संघीयमा लान कर लाग्यो। भारतको दक्षिणी क्षेत्रका तमिलहरूले तमिलभाषीको प्रान्त बनाउनको लागि आन्दोलन चलाए। उनीहरूको विचारमा तमिल भाषा संस्कृतमा आधारित नभई टूमिडिएन परिवारको हो। हुनत, भारतीय कांग्रेस पार्टी बन्नु भन्दा पहिले दक्षिणमा तमिलभाषीहरूले जिस्टस पार्टी मार्फत आफ्नो आन्दोलन अघि बढाई रहेका थिए।

कांग्रेस पार्टी प्रायजसो भारतीय ब्राम्हणहरूको बर्चस्व थियो। तमिलहरु आफूलाई ब्राम्हण भन्दा फरक ठान्दथे। तमिलभाषीहरूको आन्दोलन धेरै अगाडि बढ्यो, भारतको राष्ट्रिय ऋण्डा च्यात्ने, जलाउने मात्र होइन पुरै संविधान जलाउने मात्र होइन पुरै संविधान जलाउने र टूमिडिएनहरूको यो आन्दोलनलाई देखेर सन् १९५६मा नेहरुहरु तमिलनाडु लगायत अन्य भाषिक राज्यहरु दिन बाध्य भए। तमिलहरूले ब्राम्हणहरूको पकडमा रहेको कांग्रेसको एकछत्र राजनीतिलाई समाप्त गर्न डूमिड मुन्नेत्रा काजाधाम(डि.एम.के पार्टी गठन गरे र भूमिसुधार कार्यक्रम लागु गर्नुका साथै जातीप्रथालाई समाप्त गरे। तमिल भाषालाई अरु दुईटा भाषाहरु (अंग्रेजी र हिन्दी) समान बनाईयो। यसरी डि.एम.के.ले धेरै लोकप्रियता हासिल गर्नुका साथै कांग्रेसलाई तमिलनाडुको राजनीतिबाट पुरै हात धुन बाध्य बनायो। संविधान सभाले संघीय संविधान बनाउने अवधिमा हामी लिम्बुवानवासीहरु अति सजग हुनुपर्छ। प्रत्येक लिम्बुवानवासीले दुई भारी दाउरा तयारी अवस्थामा राख्नु पर्छ। नयाँ नेपालको संविधानमा लिम्बुवान स्वायत्त राज्य परेन भने पहिलो भारी दाउराले उक्त नयाँ संविधान तुरुन्तै जलाउनु पर्छ र दोस्रो भारी दाउराले एकात्मक सत्ताको सबै शाखा प्रशाखाहरूलाई जलाएर खाक बनाउनु पर्छ।

हैन त ?

-निरज

पैले प्र.म हुँदा राजीनामा मात्र मागेर हैरान गरे, अँले पार्टी पदबाट राजीनामा दिदा पनि सुख छैन ।

छुट सहित कक्षा ११ र १२ का सबै संकायका पाठ्यपुस्तकहरू

किपू बुक प्वाइण्ट

कीर्तिपुर, नयाँबजार-१७, फोन ४३३१७७५

हनिमून

सामान्यतया केटाकेटी लगनगाठोमा बाँडेपछि मनका अन्तर कुन्तर भावनाहरू पोख्ने, एकआपसमा समर्पणको भावना जागृत गर्न हनिमून मनाउने गर्दछन् । पश्चिम संस्कृति अनुसार हनिमून मनाउन केटाकेटीहरू आफ्नो बासस्थानबाट धेरै टाढा जहाँ उनीहरूलाई रमाइलो, सुरक्षित, आनन्ददाय हुने ठाउँहरू खोजेर जाने गर्दछन् । हनिमून भनेको विना हस्तक्षेप आफ्नो इच्छा अनुसार काम गर्ने दिएको समय हो । तर नेपाली संस्कृतिमा विवाह गरेर हनिमून मनाउन आम संस्कृति बनेको छैन । तर यहाँ सन्दर्भ उठाउन खोजेको कुनै जोडीको हनिमून हैन । यहाँ त सरकारको हनिमून कुरा उठाउन खोजेको हो । नयाँ सरकार गठन भएको एकसय दिनलाई सरकारको हनिमून दिन भनिन्छ । सरकार गठन भएको सयदिनसम्म सरकारलाई अरु विपक्षहरू दलहरूले पनि हेर पख भनेर सरकारको आलोचना, आन्दोलन खासै नगर्नु पर्ने सोच छ । तर पनि नेपालको राजनीतिमा हनिमून समेत मनाउन नदिएको उदाहरणहरू धेरै छन् । आजको यो खिलराज रेग्मीको निर्दलिय कर्मचारी सरकार सरकारको पनि हनिमून समय सकिएको छ । यो सरकारको हनिमून समयमा पनि केही मात्रमा ठाउँ ठाउँमा, विभिन्न समुदाय, संघसंस्था, कमलेरी आन्दोलन तथा व्यवसायिक आन्दोलन नभएको हैन तैपनि अरु सरकारका तुलनामा यो सरकारले हनिमून राम्ररी मनाएको छ ।

हुन त यो सरकारको मुख्य उद्देश्य दलहरूले गर्न नसकेको दोस्रो निर्वाचन सम्पन्न गरी निर्वाचित सरकारलाई सरकार हस्तांतरण गर्नु र लोकतन्त्रलाई लिक्कमा ल्याउनु हो । सरकार र दलहरूले चाहेको भए हनिमून समयमा संविधान सभाको निर्वाचन गरी निर्वाचित सरकारलाई सरकार हस्तांतरण गरिसक्थे होलान तर आगामी मंसिर चारमा दोस्रो संविधान सभाको निर्वाचनको दिन घोषणा गर्नु, निर्वाचन सम्बन्धि ऐन कानून आधेदेश जारी गर्नु

लगायत जनजीवीका संचालन गर्न सरकारले निभाएको भूमिकालाई नै प्रमुख उपलब्धि ठानी हनिमून सकेको छ तर निर्वाचन हुने नहुने कुनै ठेगाना छैन किन कि यो सरकारलाई पनि सबै दलहरूले मान्यता दिएको छैन र यो सरकार विघटनको मुख्य नारा बोकी सडक तताएका दलहरू निर्वाचनको विपक्षमा देखिएका छन् । यो सरकारको लागि पनि निर्वाचन 'हाती हाती आयो फुस्सा' हुने त हैन ? शंका छ । कयौं नेताहरूलाई निर्वाचन हुनेमा विश्वास गर्न सकिराखेका छैन ।

यो सरकारको हनिमूनपछि अब कसरी प्रस्तुत हुन्छ । विशेष गरी निर्वाचन क्षेत्र निर्धारणको सवालमा विवाद शुरु भएको छ । मधेशवादी दलहरू जनसंख्याको आधारमा क्षेत्र निर्धारण गर्न दवाव दिन थालेका छन् । जुन कुरा अरु दलहरूलाई मान्य छैन । जनसंख्या मात्र मूल कुरो हैन भूगोल, मानवबस्ति, सामाजिक संरचना भाषाजाति, संस्कृति लगायतलाई ख्याल गरि क्षेत्र निर्धारण गर्न अर्कोथरिले दवाव शुरु गरेको छ । दवाव दवावको बीचमा क्षेत्र निर्धारण कार्य सहज हुने अवस्था छैन । यो सरकारको लागि दलहरूको चन्दा आतंकलाई कसरी निरुसाहित गर्ने भन्ने अर्को चुनौती पनि छुदैछ ।

दलहरूले निर्वाचनको लागि साहुमहाजन, उद्योगी, व्यवसाय, कलकार खाना, स्कूल तथा अन्य व्यापारीहरूलाई निर्वाचन खर्च उठाउन, निर्वाचन खर्चको नाउँमा कमाउन, निर्वाचनमा पैसा, दलबल देखाउने हिजो परम्पराबाट कसरी मुक्त गर्ने हो हेर्न बाकी छ । निर्वाचन आचार सम्विहता खुकुलो गर्न दलहरूले दवाव दिदैछन् । त्यसैले हनिमून मनाएको सर कारलाई निस्पक्ष निर्वाचन गर्नु नै फलामको चिउरा चपाउनु हुनेछ । निर्वाचनबाट निर्वाचित सरकारलाई सरकार हस्तान्तरण नगरुन्जेल सरकारको सफलता हात पर्दैन । यो कुरा सबैलाई चेतना भया ।

व्यंग सन्देश
अरुण कुमार महराज

जाँड-रक्सी

चुरोट, गाँजा तथा ड्रग्सको कुलत ग्यारेन्टी छुटाउन

7 cm लिङ्गको लम्बाई, मोटाई बढाउने
प्राकृतिक हर्बल VigRX
Interantional Quality Product

स्तनको आकार बढाउन घटाउन

कुमारी अवस्थाको जस्तै यौनी टाईट गर्न

सुगर, पाइल्स तथा अल्सर चटक्कै निको पार्ने, गर्वस्था पछिको पेटको सेतो धर्सा मेटाउन

नयाँ केश उमार्न तथा कपाल झर्ने रोक्ने तेलहरू, शिघ्रपतन र ओवन, लिङ्ग कडा पार्ने POWER +POWER

कीर्तिपुर फिटनेस प्वाइण्ट

फोन नं. ०१-४३३६७०१, ९८४१९८१९७६
यो विज्ञापन होइन, सत्य तथ्यमा आधारित छ ।

एस. एल. सी २०७० मा उत्तीर्ण हुने
सम्पूर्ण विद्यार्थीहरूलाई
हार्दिक बधाई

कक्षा ११ मा

⇒ व्यवस्थापन
⇒ शिक्षा
⇒

भर्ना खुल्यो

प्राचार्य

जनसेवा उच्च मावि

एस.एल.सी २०७० मा उत्तीर्ण हुने सम्पूर्ण विद्यार्थीहरूलाई

हार्दिक बधाई

उज्ज्वल भविष्यको

मंगलमय शुभकामना

साथै मंगल उच्च मा.वि. यहाँहरूलाई

- कक्षा ११ मा भर्ना खुल्यो ।
- संकाय
- व्यवस्थापन
- शिक्षा
-

विषयहरू

- कम्प्युटर विज्ञान
- होटल व्यवस्थापन
- आम संचार

नोट: विभिन्न छात्रवृत्तिहरू व्यवस्था गरिएको छ ।

मंगल उच्च मा.वि/बहुमुखी क्याम्पस

थुनुवाको डायरी- ७५

२०६७/१०/१६ आइतवार -११६ दिन

दिन बित्यो, रात आयो । र रात बित्यो, दिन आयो । यस्तै गरेर दिन बित्दै जाँदा आज म यहाँ आएको एकसय दश दिन भयो । आज पनि विहान सबै मेरो निद्रा खुल्यो । घडी हेर्ने ४ बज्यो । लगातार कुखुरा बास्न थाल्यो । बाहिर गएर नित्यकर्म गरेर आएँ । कोठामा आएर तातो पानी पिएँ । उपन्यास लेखिरहेँ । आज विहान सबै भान्साका मान्छेले तातो पानी दिन आउँछ कि भनेर आशा गरेको थिएँ, ल्याएन । ४.४५मा बाहिर गएँ । भान्साका मान्छे भेटे । तातो पानी दिने होइन भनेर सोधेँ । सबै हिटर विगरेर पानी तताउने पाइएन भन्यो । हिजोको पानीमा कफी बनाएर पिएँ ।

छ बजे नम्बर खुल्यो । बाहिर घुम्न गएँ ।

छ बजे नम्बर खुल्यो । बाहिर घुमेर सात बजे चिया पिउन गएँ । ओमशान्ति गएँ । आज बाहिरबाट कोही पनि भाइजी आउनु भएन । नोर्बु लामाले दिनेशलाई मुरली पढ्न लगायो । सधैं भाइजीसँग वादविवाद गर्ने । ओमशान्ति एउटा एन.जि.ओ.हो । ओमशान्ति भारतीय दलाल हो भनेर तर्क दिने मान्छेलाई भएर मुरली पढ्न दिएको होला ?

ठिक समयमा खाना खाएर कोठामा आएर उपन्यास लेखिरहेँ । माईकले भेटघाटमा आउनेहरूको नाम बोलाउन सुरु भयो । दिनेश र खेमराजको नाम बोलायो । मेरो नाम पनि बोलाउने छ । आज मेरो छोरा आउनेछ । ऊ नआएको आजले पाँच दिन भयो । ऊ आउने आशामा ननुहाइकन बसिरहेँ ।

अब बुधवारसम्म म दाही पनि काट्दिन । पेशीको दिन न्यायाधीशको अगाडि बुढो र साह्रै दुःखी देखाउनुछ ।

तीन बज्यो । मलाई कसैले भेट्न आएन । होटलमा गएँ । आज चतामरि बनाएको छ । एउटा चतामरि खाएँ । दिनेश गरेर आएँ । कोठामा आएर तातो पानी पिएँ । उपन्यास लेखिरहेँ । आज विहान सबै भान्साका मान्छेले तातो पानी दिन आउँछ कि भनेर आशा गरेको थिएँ, ल्याएन । ४.४५मा बाहिर गएँ । भान्साका मान्छे भेटे । तातो पानी दिने होइन भनेर सोधेँ । सबै हिटर विगरेर पानी तताउने पाइएन भन्यो । हिजोको पानीमा कफी बनाएर पिएँ ।

मेरो उपन्यासको कहानी धेरैले मन परायो । मैले नेपालभाषाबाट छ वटा उपन्यास लेखिसकेँ । त्यसको नेपालीभाषामा अनुवाद गरेर यहाँ पढाइसकेको छु । सबैजनाले भन्छन्, "तपाईंले नेपालभाषाको सट्टा नेपालीभाषामा लेख्नु भएको भए नाम पनि दाम पनि कमाई सक्नुभयो होला ।"

तर म भन्छु मैले आफ्नो मातृभाषाको सेवा गरेको हुँ । मैले नलेखे अरु कसले लेख्छ ? आज मेरो नाम नभए पनि भोलि इतिहासमा मेरो नाम रहनेछ ।

२०६७/१०/१७ सोमवार (३१ जनवरी २०११ (११७ दिन)
आज पनि विहान ४ बजे निद्रा खुल्यो । नित्यकर्म गरेँ । आकाशमा हेरेँ । आकाश चकमन्न छ । तैपनि जून छैन । दुईचोटि कुखुरा बास्यो । घ्यारर जेनेरेटरको आवाज आइरहेको छ । यो जेनेरेटर भएर यहाँ लोडसेडिङ नै छैन जस्तो लाग्छ । कोठामा आएर कफी बनाएर पिएँ । उपन्यास लेखेँ ।

आज म बाहिर गइन । हिजो करीव ५५ वर्षको एक जना मुसलमान औषधी खान भनेर हस्पिटल गएको जाडोले त्यहिँ लड्यो । अगिल्लो दिन चिसो पानीले ननुहाउनु भन्दा भन्दै नुहायो । चिसो लागेर विरामी भयो । त्यस्तै होला भनेर मैले ननुहाएको पन्ध्र दिन भैसक्यो । बुधवार मुद्दाको फैसला नभए मात्र विहिवार नुहाउँला । होइन भने घरमा गएर तातो पानीले नुहाउने मेरो इच्छा छ । ठिक समयमा खाना खाएर कोठामा आइ उपन्यास लेखिरहेँ । आज मलाई कसै न कसैले अवश्य भेट्न आउने छ । त्यसैले मेरो कान माईकको आवाजमा छ । आज खासै भेटघाटमा आउने छैन जस्तो लाग्छ । एकबजे माईकबाट मेरो नाम बोलायो । को आएको होला भनेर खुशी हुँदै गएँ । बुहारी आएको रहेछ । निरज किन नआएको भन्दा आज ऊ ब्रत बसेको छ भन्यो । उनको बाहिर काम छ भनेर गइन । बुहारीले मलाई टिफिन क्यारियर दिएर गइन । कोठामा आएर टिफिन क्यारियर खोलेर हेरेँ । आज त नेवारी अचार, मासु र रोटी पठाएको रहेछ ।

एकछिन पछि फेरि मेरो नाम बोलायो । को आएको होला भनेर गएको त सरव आएको रहेछ । कसलाई भनेर के गरेर हुन्छ मलाई बाहिर निकाल्न प्रयास गरिरहेको रहेछ । अदालतमा पुगिसकेको मुद्दा अलि अप्ठ्यारो छ । तैपनि सकेको मद्दत गर्ने प्रयास गर्छु भनेर कृष्णगोपाल र रामेश्वरले भनेको जानकारी दियो । अदालतमा पुगीसकेको मुद्दा अब कसैको सिफारिसले काम चल्दैन । बरु मेरो निर्दोषताको प्रमाण

बच्चाहरूको डायरी र मोबाईलको एस एम एस न्यायाधीशकोमा पुर्‍याउनु पर्‍यो भन्यो । पाँगा बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्थाको साधारण सभा हुने जानकारी पनि दियो ।

आज किशोर गुरुङ बाहिर गयो । मेरो मिल्ने साथीहरू धमाधम बाहिर गइरहेका छन् । ममात्र कहिले जान पाउने होला ?

आज पनि ठिक समयमा खाना खाएर ओमशान्तिमा गएँ । ध्यान बसेँ । मुरली सुनेँ । कोठामा आएर केटाहरूसँग बसेर टि.भी. हेरेँ । मेरो कोठामा भएको टि.भी.मा मैले जुनसुकै च्यानल हेर्छु भने पनि हेर्न दिन्छ । गार्ड सहनाईके शिव बुढाथोक्कि टि.भी. हो । उसले मलाई सिधै वा भनेर सम्बोधन गर्छ । मुखले मात्र होइन व्यवहारमा पनि मलाई छोत्राले जस्तै माया गर्छ । उसले सम्मान गरेको देखेर उसका सबै साथीहरूले पनि मान राख्छ । त्यसैले मेरो कोठामा मलाई कुनै तकलिफ छैन । नौबजे नम्बर लाग्यो । म सुतेँ ।

२०६७/१०/१८ मंगलवार (१ फेब्रुअरी २०११ (११८ दिन)

आजकल चारबजे उठ्ने मेरो बानि नै भइसक्यो । बाहिर गएर नित्यकर्म गरी मुख धोएर देउता ढोगेर आएँ । डाँडामा गएर एउटा चुरोट पिएँ । कोठामा आएर कफी बनाएर खाँदै डायरी लेख्न थालेँ । आज त्यति जाडो छैन । भोलि मेरो मुद्दाको पेशी छ । के फैसला हुने होला ? मेरो पक्षमै फैसला होला जस्तो छ । म यहाँ आइसकेपछि ओमशान्तिका वीष्णु थापाले सफाई पाइसक्यो । गोविन्द पौडेल धरौटी राखेर छुटेर गइसक्यो । परशुराम खड्का र

शिव मल्ल ठकुरी सामान्य तारिखमा छाड्यो । यो सबै परमपिता शिवबाबाको कृपाले भएको जस्तो लाग्छ । मलाई पनि शिवबाबाले नै रक्षा गर्नुहुन्छ ।

छ बजे नम्बर खुल्यो । बाहिर घुम्न गएँ । सात बजे चिया पिएर ओमशान्तिमा गएँ । ध्यान बसेँ । ध्यान बस्दा मैले शिवबाबालाई भनेँ, "भोलि मेरो पेशी होस् । मैले जानी नजानी केही गल्ती गरेको भए मलाई क्षमा दिनुस् । भोलि मलाई सफाई देओस् ।" ओमशान्तिबाट बाहिर आएँ । आज त्यति जाडो छैन । मलाई मात्र जाडो नभएको हो कि सबैलाई त्यस्तै छ मलाई थाहा छैन ।

खाना खाएर औषधी खान जाँदा खेमराज भेटियो । हिजो उसको अदालतमा पेशी थियो । के भयो भनेर सोधेँ । केटीको उमेर १६ वर्षकी १७ वर्ष छुट्याउन पर्‍यो भनेर डाक्टरलाई अदालतमा बोलाएको छ भन्यो । डाँडामा गएर चुरोट पिएँ । त्यहाँ रामलाल भेटे । आज उसको पनि पेशी छ । तैपनि ऊ अदालत नजान्ने रे । भक्तपुर अदालत जान एक हजार रुपैयाँ टयाक्सी भाडा लाग्छ । उसँग पैसा नै छैन होला । उसको घरका मान्छेहरूले उसलाई भेट्नै आउँदैन । वास्तै गरेको छैन । महिनामा एकचोटि उसको छोरा आउँछ । केही खर्च दिएर जान्छ ।

आज छोरा आउनु पर्ने हो । खोइ अहिलेसम्म आएको छैन । त्यसो त आउने बेला पनि भएको छैन । म कोठामा आएर उपन्यास लेखिरहेँ । अकस्मात माईकबाट मेरो नाम बोलायो । पक्कै छोरा आएको होला भनेर

गएँ । बाहिर हेरेको त छोरा नै आएको रहेछ । उसँग कुराकानी गरेँ ।

"आज अदालत जानुपर्छ । भोलिको पेशी ७ नम्बरमा राखेको छ । अगाडि सार्न सकिन्छ कि कोशिस गर्छु । आज साँभ वकिलहरू कहाँ पनि जानुपर्छ ।" छोत्राले भन्यो ।

"उसोभए भोलि बहस हुने सम्भावना छैन ।"

"हिजो नेवा: स्वायत्त राज्य मंका: परिषदको बैठक बसेको थियो । आज सिविन, सिविस, भ्वाइस अफ चिल्ड्रेनमा कुरा गर्न जाने भनेको छ ।"

मलाई यहाँबाट निकाल्न सबैले प्रयास गरिरहेका छन् । तैपनि कसैले केही गर्न सकेको होइन । यो प्रयास पहिले नै गरको भए म यहाँ आउनै नपर्ने रहेछ । छोत्रासँग छुटेर आएँ ।

कोठामा आएर कफी पिउँ कि भनेर सोचिरहेको बेला माईकबाट फेरि मलाई बोलायो । ढोकामा गएँ । नगाउँको बाबुराम दाइ आउनु भएको रहेछ । भेट्न गएँ । सञ्चो विसञ्चोको कुराकानी भयो ।

"म जिल्ला अदालत गएर आएको । त्यहाँ फाँटवालासँग तपाईंको मुद्दाको बारेमा सोध्दा छिट्टै फैसला हुन्छ । सफाई पाउनु हुनेछ । पुनरावेदनबाट पनि आदेश आइसकेको छ । भोलि पेशी भयो भने छोड्न पनि सक्छ भन्यो । प्रमाण केही छैन । तैपनि यहाँ बसिरहनु परेको छ ।" भनेर बाबुराम दाइले चित्त दुखाउनु भयो ।

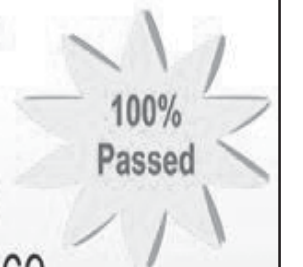
"खोइ, भोलिको पेशी ७ नम्बरमा परेको छ रे । बहस नै हुन्छ कि हुन्न ।"

आज बेलुका नौबजे नै म सुतेँ ।

We are proud of you,
boys & girls!

Congratulations !!!

The teachers, parents, Ecoliers du monde Association of France and well wishers
Congratulates you all the S.L.C. graduates for your outstanding result 2069

Andira Tuladhar

Bijay Pal

Bishwas Maharjan

Prabesh K.C.

Reema Bajracharya

Sangita Lama

Sarmila Tamang

Urina Maharjan

GORAKHNATH MADHYAMIK BIDHYALAYA

Kirtipur, Dhokasi Tole, Tel. : 4332614

dtc को **MOBILE** र **Service Center** अब **कीर्तिपुरमा**

GE5

GC2CDMA

S1CDMA

- * 5 Mobile Sets On Lucky Draw
- * Buy One Get One Free
- * Surprise Gifts
- * Exchange

- * Heavy Discount
- * Big Sale
- * Recharge Cards
- * Free Memory Card
- * Free Recharge Cards

सीम कार्ड
सितैमा

MOBILE MARKET 'N' KLINIC
LOKTANTRIC CHOWK
PHONE NO. 9851152393, 9843307412

